

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

33. Ogólnopolska Konferencja Psychologii Rozwojowej

„Wyzwania adaptacyjne i wsparcie rozwoju w cyklu życia”

16 – 18 czerwca 2025 roku

16 czerwca 2025 (poniedziałek)

Wykład plenarny

Konrad Piotrowski

Czy myślenie kontrfaktyczne niszczy demografię? Wpływ emocji żalu na decyzje prokreacyjne

Polish Longitudinal Study of Dyads (PL-STUDY) to obecnie jedno z największych i najbardziej kompleksowych podłużnych badań nad wypaleniem rodzicielskim. Celem projektu jest zrozumienie mechanizmów rozwoju wypalenia rodzicielskiego w pierwszych latach rodzicielstwa. Projekt obejmuje dziewięć punktów pomiarowych, od drugiego trymestru ciąży do trzeciego roku życia dziecka i angażuje 234 pary heteroseksualne, które na początku badania spodziewały się swojego pierwszego dziecka. Głównym celem projektu jest analiza trajektorii wypalenia rodzicielskiego, przyczyn i skutków wypalenia, oraz wzajemnych oddziaływań partnerów w diadach. Wyniki będą miały znaczenie zarówno dla wiedzy naukowej, jak i praktyki wspierania rodziców, a także dla polityk społecznych i demograficznych.

W projekcie przyjęto kilka kluczowych hipotez, w tym: (1) istnienie różnych trajektorii rozwoju wypalenia rodzicielskiego; (2) wpływ indywidualnych cech rodziców, takich jak tożsamość rodzicielska, perfekcjonizm czy dobrostan psychiczny, na poziom wypalenia; (3) znaczenie relacji partnerskich, w tym wzajemnych oddziaływań partnerów; (4) różnice płciowe w doświadczeniu wypalenia rodzicielskiego; oraz (5) konsekwencje wypalenia rodzicielskiego dla jakości relacji oraz planów prokreacyjnych.

Metody analityczne wykorzystywane w projekcie obejmują techniki modelowania danych podłużnych, takie jak Actor-Partner Interdependence Model (APIM) oraz Latent class growth analysis (LCGA), umożliwiające analizę zarówno indywidualnych, jak i diadycznych wpływów w czasie oraz analizę zmiany wypalenia rodzicielskiego w czasie. Dotychczas zrealizowano siedem z dziewięciu zaplanowanych pomiarów. Prezentacja ma na celu szczegółowe przedstawienie założeń, celów oraz metodologii projektu PL-STUDY. Podczas mojego drugiego wystąpienia konferencyjnego („Harry Potter i Dynamika Wypalenia Rodzicielskiego Ojców i Matek w Pierwszym Roku Rodzicielstwa”), zaprezentowane zostaną wstępne wyniki projektu.

Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Patronat:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

Organizatorzy:

Sponsorzy:

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Symposium 1 - Spektrum autyzmu – spektrum ścieżek rozwoju

Karolina Krzysztofik

Związek cech temperamentu z reaktywnością sensoryczną u dzieci w spektrum autyzmu w dwóch grupach wiekowych (między 3 a 7 rokiem życia oraz między 8 a 12 rokiem życia)

Aktualnie badacze, analizując charakterystyczny dla osób w spektrum autyzmu profil cech temperamentu, coraz śmielej mówią o endofenotypie spektrum autyzmu. Zauważalna jest nie tylko specyficzna dynamika rozwoju profili temperamentu dzieci w spektrum autyzmu, ale także udział reaktywności sensorycznej w wyjaśnianiu poziomu niektórych cech ich temperamentu. Biorąc pod uwagę fakt, że profile sensoryczne tych dzieci ulegają stabilizacji dopiero po 6 roku życia, można przypuszczać, że zakres i siła związków cech temperamentu z reaktywnością sensoryczną różnią się u dzieci młodszych (do 6-7 roku życia) i starszych (po 7 roku życia). Celem przeprowadzonych badań było ustalenie czy związki cech temperamentu z reaktywnością sensoryczną różnią się w dwóch grupach dzieci w spektrum autyzmu: w wieku między 3 a 7 rokiem życia i w wieku między 8 a 12 rokiem życia. Przebadano grupę 318 dzieci z diagnozą spektrum autyzmu: 208 w wieku między 3 a 7 rokiem życia oraz 110 w wieku między 8 a 12 rokiem życia. Wykorzystano następujące narzędzia: Kwestionariusz Doświadczeń Sensorycznych 3.0 – Polska Wersja oraz Kwestionariusz Temperamentu EAS-C. Uzyskane wyniki wskazują, że poziom cech temperamentu badanych dzieci pozostaje uwarunkowany poziomem różnych wymiarów reaktywności sensorycznej – w większym stopniu u dzieci młodszych niż u starszych. Spośród analizowanych wymiarów reaktywności sensorycznej jedynie nadreaktywność pozostaje w związku z cechą temperamentu aktywnością w obu grupach wiekowych. Wnioskować można zatem, że w grupie młodszych dzieci w spektrum autyzmu profil reaktywności sensorycznej, który nie jest jeszcze stabilny w większym stopniu, warunkuje poziom cech temperamentu niż u dzieci starszych.

Aleksandra Grzeszak

Doświadczenia społeczne kobiet w spektrum autyzmu w świetle teorii stresu mniejszościowego – implikacje dla rozwoju w ciągu życia

Rozwój osoby w spektrum autyzmu najczęściej rozpatrywany jest przez pryzmat deficytów utrudniających nabywanie normatywnych umiejętności w różnych sferach. Jednakże, w związku z rozpowszechnieniem teorii neuroroznorodności, coraz częściej zwraca się uwagę na znaczenie czynników związanych z otoczeniem społecznym dla adaptacji i zdrowia psychicznego osób w spektrum. Osoby w spektrum autyzmu, zwłaszcza kobiety, są w większym stopniu narażone na wystąpienie zaburzeń psychicznych. Teoria stresu mniejszościowego oferuje ramy dla zrozumienia różnic w zdrowiu psychicznym poprzez skupienie się na wpływie czynników społecznych. Dokonany przeze mnie przegląd miał na celu syntezę literatury na temat doświadczeń kobiet z autyzmem w zakresie unikalnych, przewlekłych i społecznie uwarunkowanych stresorów, które pojawiają się na przecięciu płci i autyzmu. Zgromadzone dane pokazują, że stresory doświadczane przez kobiety z autyzmem są czymś więcej niż sumą obciążeń wspólnych dla kobiet i osób z autyzmem. Kobiety w spektrum autyzmu stoją również przed szczególnymi wyzwaniem związanymi z niespełnianiem społecznych oczekiwań związanych z płcią i stereotypowym obrazem autyzmu. Ta perspektywa pozwala poprawić rozumienie problemów w obszarze zdrowia psychicznego tej populacji i wyznaczyć kierunki i metody dalszych badań nad rozwojem kobiet w spektrum autyzmu w ciągu życia, celem poszukiwania praktyk wspierających adaptację psychospołeczną tej grupy.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Kinga Ferenc

Rozumienie autyzmu jako neuroróżnorodności wiąże się z subiektywnym dobrostanem dorosłych osób autystycznych

Poszukiwanie nowych sposobów na poprawę zdrowia psychicznego osób w spektrum autyzmu jest ważnym celem zarówno w badaniach naukowych, jak i w praktyce klinicznej. Subiektywna interpretacja tego, co oznacza autyzm, oraz odczucia i przekonania dotyczące autyzmu mogą być powiązane z dobrostanem psychicznym osób autystycznych; są to jednak czynniki, które nie były do tej pory przedmiotem systematycznych badań naukowych.

Badanie przetestowało wartość predykcyjną postaw wobec autyzmu (autyzm jako neuroróżnorodność lub autyzm jako zaburzenie) oraz identyfikacji z innymi osobami autystycznymi w kontekście dystresu psychologicznego i samooceny dorosłych osób autystycznych (n = 109). Przyjęcie postawy neuroróżnorodności nie tylko przewidywało wyższą samoocenę, ale również służyło jako czynnik ochronny przed negatywnym wpływem identyfikacji z innymi osobami autystycznymi na dystres psychologiczny. Wyniki te pokazują, że klinicyści powinni być wrażliwi na sposób, w jaki osoby autystyczne rozumieją autyzm oraz na stopień, w jakim identyfikują się ze społecznością autystyczną, ponieważ czynniki te wiążą się z ich dobrostanem.

Alicja Niedźwiecka, Ewa Pisula

Sygnaty spektrum autyzmu u dzieci w wieku 4-6 i 7-11 lat z diagnozą spektrum autyzmu i bez takiej diagnozy oceniane za pomocą Kwestionariusza Komunikacji Społecznej

Kwestionariusz Komunikacji Społecznej (Social Communication Questionnaire) to przesiewowe narzędzie do oceny sygnałów spektrum autyzmu. Kwestionariusz jest wypełniany przez rodzica osoby badanej. W badaniu porównaliśmy wyniki dzieci z diagnozą spektrum autyzmu i bez takiej diagnozy, z uwzględnieniem płci i wieku: 4-6 lat i 7-11 lat. Próba składała się z 183 dzieci z diagnozą spektrum autyzmu (83% chłopców) i 704 dzieci bez takiej diagnozy (48% chłopców). Trzydzieścioro dzieci z diagnozą spektrum autyzmu miało niepełnosprawność intelektualną. Wynik ogólny i wyniki w trzech podskalach kwestionariusza różnicowały grupy z diagnozą i bez diagnozy spektrum autyzmu. Ponadto zaobserwowaliśmy bardzo słaby efekt płci w skali pełnej i w podskali interakcji społecznych. Wyższe wyniki uzyskali chłopcy. W grupie dzieci w spektrum autyzmu obecny był efekt wieku dla wyników w skali pełnej i w podskali interakcji społecznych. Wyniki były wyższe u dzieci starszych, co wskazuje na wyższy poziom trudności związanych ze spektrum autyzmu. Dzieci z diagnozą spektrum autyzmu i niepełnosprawnością intelektualną uzyskały wyższe wyniki niż dzieci z diagnozą spektrum autyzmu bez niepełnosprawności intelektualnej w skali pełnej oraz w podskalach interakcji społecznych i nietypowego języka. Nie było różnic w podskali zachowań stereotypowych. Uzyskane wyniki wskazują na użyteczność Kwestionariusza Komunikacji Społecznej w ocenie sygnałów spektrum autyzmu u dzieci w okresie średniego i późnego dzieciństwa.

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Symposium 2 - Intensywne Rodzicielstwo matek w Polsce i poza nią: pomiar, przyczyny i efekty

Marta Żegleń, Katarzyna Lubiewska, Ingrid Płoska, Paulina Adamczyk

Opracowanie i walidacja skali „Intensywnych Zachowań Rodzicielskich”

Chociaż intensywne rodzicielstwo budzi coraz większe zainteresowanie badawcze, nadal brakuje kompleksowego narzędzia do pomiaru. Dlatego, uwzględniając szeroki zakres aspektów tego zjawiska, zebraliśmy różne narzędzia mierzące intensywne rodzicielstwo (i pokrewnych konstruktów), a następnie opracowaliśmy nową Skalę Intensywnych Zachowań Rodzicielskich (IZR). Przedstawiamy wyniki walidacji IZR na próbie ponad 400 polskich matek dzieci w wieku 8–12 lat. W celu weryfikacji trafności skali, matki wypełniły również kwestionariusze dotyczące kontroli psychologicznej (Barber, 1996) oraz ciepła rodzicielskiego (Skinner i in., 2005). Analiza czynnikowa ujawniła dziewięć podskal: zaangażowanie, wspieranie autonomii, facylitację aktywności dziecka, zaangażowanie akademickie, priorytetyzowanie, proaktywną ochronę, ograniczanie, materialne rozpieszczanie oraz ustalanie zasad. Na poziomie średnich wyższych czynników wyłoniły się dwie główne składowe które można opisać jako: „wspierające rodzicielstwo” i „podważające rodzicielstwo”. Korelacje potwierdziły związki między podskalami IPB a kontroli psychologicznej i ciepła rodzicielskiego. Analizy trafności predykcyjnej wykazały, że IPB w unikalny sposób wyjaśnia wyniki rozwojowe dziecka w porównaniu ciepła i kontroli rodzicielskiej. Nasze wyniki podkreślają konieczność dalszych badań nad indywidualnymi i międzykulturowymi różnicami w intensywnym rodzicielstwie.

Paulina Adamczyk, Ingrid Płoska

Zadowolenie dziecka z relacji z mamą: Rola rodzicielstwa i adaptacji społecznej dziecka

Zadowolenie z relacji z mamą ma znaczenie zarówno dla zdrowia psychicznego dziecka, jak i dla poczucia jego szczęścia. Stąd analiza jego przyczyn jest istotna dla praktyki psychologicznej. Niniejsze badanie ma na celu udzielenie odpowiedzi na dwa pytania: W jakim stopniu zadowolenie dziecka z relacji z mamą jest związane z jej zachowaniami rodzicielskimi wspierającymi zaspakajanie potrzeb rozwojowych dziecka (wspieranie autonomii) oraz potencjalnie utrudniającymi zaspakajanie tychże potrzeb (intensywne zachowania rodzicielskie)? W jakim zakresie ten związek jest mediowany przez poziom adaptacji społecznej dziecka? W tym celu, przy użyciu nowej skali badającej intensywne zachowania rodzicielskie oraz znormalizowanej skali adaptacji dzieci, zbadano 120 matek i ich dzieci w wieku pomiędzy 8 i 12 lat. Wyniki wykazały, że pozytywne związki satysfakcji dziecka z relacji z matką z jej zaangażowaniem rodzicielskim i wspieraniem autonomii były mediowane przez społeczne zachowania adaptacyjne dziecka. Zachowania adaptacyjne mediowały też negatywny związek między materialnym rozpieszczaniem a satysfakcją dziecka z relacji z matką. Wyniki zostaną omówione w kontekście koncepcji intensywnego rodzicielstwa i ich znaczenia dla praktyki psychologicznej.

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Radostaw Wcześniak

Nie zawsze czym więcej tym lepiej: Nieliniowe związki pomiędzy intensywnym rodzicielstwem matek a przywiązaniem i uspołecznieniem dzieci

Badania analizujące związki pomiędzy różnymi aspektami intensywnego rodzicielstwa a efektami rozwojowymi u dzieci niejednokrotnie wykazują brak ich istotności statystycznej. Jest to zaskakujące w kontekście koncepcji zarówno rodzicielstwa, jak i teorii rozwojowych, np. teorii przywiązania. Badania w innym obszarze sugerują jednak, że zachowania rodzicielskie wpływające na rozwój dziecka posiadają ‘punkt krytyczny’, powyżej lub poniżej którego te zachowania rodzicielskie mogą przynosić słabsze lub mające odmienny znak skutki w rozwoju dzieci.

Celem niniejszego badania jest analiza nieliniowa związków pomiędzy zróżnicowanymi wymiarami intensywnych zachowań rodzicielskich a przywiązaniem i poziomem uspołecznienia dziecka. W tym celu, przy użyciu nowej skali badającej intensywne zachowania rodzicielskie (IZR - w trakcie walidacji) oraz znormalizowanej skali adaptacji dzieci ABAS, zbadano 120 matek i ich dzieci w wieku pomiędzy 8 i 12 lat. Analizy wstępne wykazały, że związki intensywnego rodzicielstwa matek z unikaniem i niepokojem przywiązaniowym dzieci oraz ich poziomem uspołecznienia miały charakter nieliniowy.

Katarzyna Lubiewska

Związek intensywnego rodzicielstwa matek z ich obciążeniem opieką nad dzieckiem, statusem społecznym rodziny oraz makro-cechami kulturowymi i ekonomicznymi w 11 krajach

Chociaż badania wykazują, że intensywne rodzicielstwo (IR) jest zazwyczaj niekorzystne dla rozwoju dzieci, mniej wiemy na temat: (1) związków IR z poziomem zaangażowania rodziców w codzienne obowiązki związane z opieką nad dzieckiem (traktowanym jako potencjalny wskaźnik IR) oraz (2) źródeł zróżnicowanej popularności IR w różnych rejonach świata. Celem niniejszego badania było przetestowanie zależności między IR a intensywnością zaangażowania matek w codzienną opiekę nad dzieckiem oraz ich potencjalnych ekonomicznych i kulturowych źródeł w 11 krajach WEIRD i nie-WEIRD. Hipotezy postulowały związki pomiędzy dwoma (potencjalnymi) wymiarami intensywnego rodzicielstwa oraz wyższe natężenie IR w rodzinach o wysokim statusie społecznym oraz w krajach o wysokim poziomie indywidualizmu, nierówności dochodów oraz mobilności społecznej. Zbadano 2535 matek dzieci w wieku od 6 do 10 lat przy użyciu nowej skali mierzącej intensywne zachowania rodzicielskie (obejmujące zarówno wspieranie, jak i podważanie potrzeb rozwojowych dziecka), poziom zaangażowania w codzienne obowiązki opiekuńcze oraz status społeczny rodziny. Do analiz wykorzystano też makro wskaźniki charakteryzujące ekonomię i kulturę analizowanych krajów. Wyniki częściowo wsparty sformułowane hipotezy wskazując na to, że IR wiąże się z zaangażowaniem matek w opiekę i występuje w rodzinach o niższym statusie społecznym w krajach indywidualistycznych o wysokiej rozbieżności dochodów. Wyniki zostaną omówione w kontekście praktyki psychologicznej i polityki społecznej.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Sesja tematyczna 1 - Procesy tożsamościowe w biegu życia

Kamil Janowicz, Konrad Piotrowski, Emilia Soroko

Znaczenie narracyjnego przetwarzania definiujących tożsamość doświadczeń dla rozwoju tożsamości w okresie wyłaniającej się dorosłości – wyniki dwóch eksperymentów

W ramach psychologii narracyjnej sugeruje się, że narracyjne przetwarzanie znaczących doświadczeń życiowych jest istotne dla rozwoju tożsamości, jednak niewiele badań zweryfikowało tę tezę. W naszych dwóch eksperymentach sprawdziliśmy, czy narracyjne przetwarzanie definiujących tożsamość wspomnień i wyobrażeń przyszłości wpływa na procesy tożsamościowe i dystres tożsamościowy osób w wyłaniającej się dorosłości. W Badaniu 1 sprawdziliśmy to na grupie 133 osób bez diagnozy zaburzeń psychicznych, a w Badaniu 2 (N=160) uwzględniliśmy dodatkowo grupę uczestników z taką diagnozą. W obu badaniach uczestnicy grupy eksperymentalnej byli proszeni o przywołanie i opisanie dwóch definiujących tożsamość wspomnień i wyobrażeń przyszłych wydarzeń. Wpływ manipulacji eksperymentalnej zweryfikowano tydzień i dwa miesiące później. Wbrew postawionym hipotezom, analizy (Liniowe Modele Mieszane) nie wykazały istotnych różnic pomiędzy zmianami w procesach tożsamościowych i dystresie tożsamościowym pomiędzy osobami z grupy eksperymentalnej i kontrolnej (zarówno czynnej, jak i biernej). Przeprowadzone badanie pokazuje, że wzbudzane eksperymentalnie narracyjne przetwarzanie kilku definiujących tożsamość doświadczeń nie wpływa na procesy tożsamościowe i dystres tożsamościowy wśród osób w wyłaniającej się dorosłości. Wskazuje to na potrzebę krytycznej refleksji nad oczekiwaniami dotyczącymi skuteczności interwencji narracyjnych oraz identyfikacji czynników warunkujących ich potencjalne korzyści.

Dominika Karaś, Jarosław Jastrzębski, Ewa Topolewska-Siedzik, Zuzanna Szewczyk, Marta Skurka

Rola procesów tożsamościowych i autentyczności w dążeniu do dobrostanu

Autentyczność, którą można rozumieć jako wewnętrzną spójność, życie w zgodzie z samym sobą i odporność na oddziaływania zewnętrzne, może być postrzegana jako efekt procesu formowania się tożsamości, bliski eriksonowskiej cnoty wierności sobie. Ponadto, życie autentyczne prowadzi człowieka do dobrostanu, zwłaszcza eudajmonistycznego. Wzajemne powiązania między autentycznością, procesami tożsamościowymi i dobrostanem nie były jednak dotąd przedmiotem pogłębionych dociekań empirycznych. Dlatego też, celem prezentowanych badań była próba weryfikacji modelu teoretycznego, w którym trzy procesy tożsamościowe w sferze przekonań światopoglądowych (poszukiwanie głębokie, zaangażowanie i rewizja zaangażowania) stanowią predyktory trzech aspektów autentyczności (autentycznego życia, samoalienacji i akceptacji wpływów zewnętrznych) oddziałującej z kolei na zwiększenie dobrostanu psychologicznego. W tym celu zbadano 562 osoby w wieku 18-36 lat (M = 28.10, SD = 4.91; 52.5% kobiet). Wyniki pokazują bardzo dobre dopasowanie modelu strukturalnego do danych empirycznych. W szczególności, zaangażowanie prowadzi do zwiększenia życia autentycznego i obniżenia samoalienacji oraz akceptacji wpływu innych ludzi, a w rezultacie zwiększenia dobrostanu. Poszukiwanie głębokie oraz rewizja zaangażowania wykazują efekt odwrotny. Uzyskane dane dają istotny wgląd w zrozumienie roli procesów tożsamościowych w kształtowaniu autentycznego życia i, w efekcie, osiągania przez człowieka stanu eudajmonii.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Ewa Topolewska-Siedzik

Tożsamość w dorosłości. Zrewidowana wersja Kwestionariusza Sposobów Kształtowania się Tożsamości

Tożsamość człowieka można sprowadzić do odpowiedzi na pytanie „Kim jestem?”. W szerszej perspektywie jednak, jest to pojęcie o niejasnych granicach stanowiące obszar zainteresowania różnych dziedzin psychologii. Ciecuch i Topolewska (2017) zaproponowali kołowy model sposobów kształtowania się tożsamości jako syntezę modeli przyjmujących za Eriksonem (1968) budowanie tożsamości za główne zadanie rozwojowe adolescencji. Kolejni badacze podkreślali wydłużenie się okresu kształtowania się tożsamości. Zjawisko kształtowania tożsamości można traktować jako proces dziejący się przez całe życie (Fadjukoff, Pulkkinen, Kokko, 2016). Tożsamość może być uznawana również za najgłębszą warstwę osobowości, związaną z ujęciem narracyjnym (McAdams, 2001). Referat obejmuje prezentację zrewidowanej wersji Kwestionariusza Sposobów Kształtowania się Tożsamości, przygotowanej z uwzględnieniem wyżej wymienionych zagadnień tożsamościowych. Badania nad narzędziem obejmowały trzy etapy: 1) krótkie badania jakościowe, 2) badania pilotażowe z wykorzystaniem szerokiej puli pozycji badawczych, 3) badania walidacyjne z wyselekcjonowanymi pozycjami testowymi oraz metacechami osobowości (Strus, Ciecuch, 2017). Każdy etap badań przeprowadzono na dobranej kwotowo próbie dorosłych Polaków N = 1000 w wieku 18-65 lat. Uzyskane wyniki sugerują, że proponowane narzędzie charakteryzuje się satysfakcjonującymi własnościami psychometrycznymi oraz umożliwia pomiar ośmiu sposobów kształtowania się tożsamości.

Małgorzata Rękosiewicz

Rola tożsamości niepełnosprawności dla dobrostanu osób z niepełnosprawnością ruchową

Dobrostanu osób z niepełnosprawnością ruchową nie da się wyjaśnić jedynie ich kondycją fizyczną, dolegliwościami somatycznymi, bólem czy ograniczeniami ruchowymi. Istotne są także są zmieniające się znaczenia, jakie nadaje się własnej niepełnosprawności w toku rozwoju i/lub adaptacji do nabytej niepełnosprawności. Ukształtowana tożsamość niepełnosprawności (Forber-Pratt i Zappe, 2017) odzwierciedla osobisty sposób postrzegania siebie (z własną niepełnosprawnością) przez jednostkę, a także własnego organizmu i własnych możliwości interakcji ze środowiskiem społecznym i fizycznym. Referat przedstawia wyniki wstępnego etapu szerszego badania, którego celem jest określenie związków między rozwojem tożsamości niepełnosprawności a objawami lękowymi, depresyjnymi, stresem oraz dobrostanem dorosłych osób z niepełnosprawnością ruchową. W wystąpieniu dobrostan (Skale Dobrostanu Psychologicznego, Ryff, 1989; Karaś i Ciecuch, 2017) zostanie omówiony w kontekście rozwoju tożsamości niepełnosprawności (Skala Rozwoju Tożsamości Niepełnosprawności, Forber-Pratt i in., 2021; Rękosiewicz i in., 2025) z uwzględnieniem dodatkowych czynników, takich jak poczucie nasilenia dolegliwości somatycznych, czasu trwania ograniczeń ruchowych, itp.

Organizatorzy:

Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Gabriela Hryć, Ewa Topolewska-Siedzik

Kiedy parentyfikacja buduje, a kiedy obciąża? Znaczenie zjawiska dla kształtowania się tożsamości i prężności psychicznej

Parentyfikacja jest zjawiskiem, w którym dziecko przejmuje na siebie role i obowiązki dorosłych, w literaturze łącznie z konstruktami dotyczącymi funkcjonowania społecznego i intrapsychicznego człowieka (Hooper i in., 2007). Z jednej strony, parentyfikacja może prowadzić do problemów internalizacyjnych, trudności w relacjach i zaburzonego obrazu siebie, z drugiej wiąże się pozytywnie z korzystnymi strategiami radzenia sobie, odpowiedzialnością i empatią (por. Bailey i in., 2021). Prezentowane badanie ma na celu ukazanie znaczenia doświadczenia parentyfikacji dla kształtowania się tożsamości osobowej młodych dorosłych przy uwzględnieniu prężności psychicznej. Jest próbą odpowiedzi na pytanie, dlaczego parentyfikacja może prowadzić do odmiennych rozwojowo efektów. W badaniu wzięło udział 350 osób w przedziale wiekowym 18-35 lat ($M = 22,7$, $SD = 3,93$). Do oceny poziomu parentyfikacji wykorzystany został kwestionariusz FRS-A (Jurkovic i Thirkield, 1999). Tożsamość, została oceniona za pomocą kwestionariusza CIMQ (Topolewska i Ciecuch, 2017), a prężność osobowa skalą KOP-26 (Gąsior i in., 2016). Uzyskane wyniki sugerują, że istnieją zróżnicowane zależności pomiędzy aspektami parentyfikacji a sposobami kształtowania się tożsamości oraz poszczególnymi aspektami prężności. Prężność może być traktowana jako czynnik chroniący przed negatywnymi konsekwencjami parentyfikacji dla kształtowania się tożsamości.

Sesja tematyczna 2 - Wyzwania rozwojowe i społeczne osób LGBT+

Magdalena Grabowska, Jakub Hartung-Wójciak

Przekonania osób z grupy LGBT dotyczące realizacji zadań rozwojowych w okresie wczesnej i średniej dorosłości

Celem badania była eksploracja przekonań osób z grupy LGBT na temat realizacji zadań rozwojowych okresu wczesnej i średniej dorosłości. Dotychczasowe badania koncentrowały się na procesach kształtowania tożsamości seksualnej wśród osób nieheteroseksualnych, natomiast brakuje analiz dotyczących realizacji zadań rozwojowych przez osoby LGBT w kontekście ogólnych teorii rozwoju człowieka. Badaniem objęto osoby dorosłe w wieku odpowiadającym okresowi wczesnej i średniej dorosłości. Do próby włączono osoby o różnych tożsamościach seksualnych i płciowych. Rekrutacja uczestników odbywała się metodą kuli śnieżnej oraz poprzez internetowe platformy badawcze. W badaniu zastosowano narzędzie oparte na Kwestionariuszu Poczucia Punktualności Zdarzeń Życiowych. Uczestnicy byli proszeni o ocenę różnych wydarzeń życiowych, uznawanych za kluczowe wyzwania rozwojowe, pod względem stopnia ich ważności oraz prawdopodobieństwa ich realizacji. Analiza wyników ujawniła różnice w zakresie przekonań dotyczących realizacji zadań rozwojowych między osobami transpłciowymi i cisplciowymi, a także między grupami różniącymi się orientacją seksualną. Wyniki te mogą dostarczyć cennych informacji dla osób zajmujących się terapią oraz organizacją grup wsparcia dla osób LGBT. Uwzględnienie specyficznych doświadczeń tej grupy w kontekście zadań rozwojowych jest istotne, gdyż poczucie zgodności własnego rozwoju z przyjętymi normami społecznymi stanowi istotny predyktor jakości funkcjonowania osób dorosłych.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Michał Kokoszka, Ewa Witkowska

Dysforia płciowa jako stresor proksymalny w modelu płciowego stresu mniejszościowego

Celem badania było przetestowanie płciowego modelu stresu mniejszościowego (gender minority stress model) (Hendricks, Testa, 2012) na gruncie polskim. Polska jest krajem, w którym większość osób transpłciowych czuje się dyskryminowana. Naukowcy i praktycy powinni dysponować wiedzą opartą na dowodach empirycznych, aby lepiej zrozumieć stres mniejszościowy wywołany doświadczeniami dyskryminacji, jak i dysforię płciową w polskiej rzeczywistości. W ramach tego projektu przetłumaczone na język polski zostały skale GDTS (Goldbach, Knutson, 2023) i UGD – GS (McGuire i in., 2020). Badania podkreślają potrzebę zbadania roli dysforii płciowej jako czynnika stresogennego (Galupo i in., 2020). Stresor ten może prowadzić do różnych niekorzystnych skutków w zdrowiu psychicznym. W badaniu wzięło udział 80 osób transpłciowych i niebinarnych w wieku od 18 lat. Osoby badane zostały zrekrutowane poprzez internetowe grupy zrzeszające osoby transpłciowe. Badanie polegało na wypełnieniu narzędzi mierzących stres mniejszościowy (GMSR), dysforię płciową (GDTS i UGD-GS), lęk (GAD-7), objawy depresji (PHQ-9) i wsparcie społeczne (MSPSS). Badanie wykazało istotny związek między stresem mniejszościowym a dysforią płciową. Analiza regresji wykazała, że dysforia płciowa istotnie przewiduje doświadczenie stresu mniejszościowego. Ponadto wykazano również istotne różnice w poziomie badanych zmiennych pomiędzy osobami transpłciowymi a niebinarnymi. Przetłumaczone narzędzia wykazały wysoką trafność i rzetelność pomiaru. Rozumienie istoty stresu mniejszościowego pozwala skuteczniej działać na rzecz zapobiegania i niwelowania jego niekorzystnych skutków, a tym samym - wspierać rozwój jednostek i społeczności w całym cyklu życia.

Olga Żukowicz, Kacper Gargul, Magdalena Nowacka

Starzenie się mężczyzn nieheteroseksualnych 50+

Wprowadzenie: Proces starzenia się w kontekście tożsamości nieheteroseksualnej pozostaje niedostatecznie zbadany w Polsce. Starsi mężczyźni nieheteroseksualni doświadczają podwójnego wykluczenia – zarówno ze względu na wiek, jak i orientację seksualną. Wpływa to na ich poczucie atrakcyjności, doświadczenia związane z dyskryminacją oraz funkcjonowanie w społeczności LGBTQ+.

Cel: Celem badania jest eksploracja doświadczeń starzejących się mężczyzn nieheteroseksualnych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem obrazu ciała, dyskryminacji (homofobia i ageizm) oraz relacji w społeczności LGBTQ+.

Metoda: Badanie ma charakter jakościowy i opiera się na pogłębionych, częściowo ustrukturyzowanych wywiadach. Analiza tematyczna pozwoli na wyodrębnienie kluczowych wzorców w narracjach uczestników.

Osoby badane: W badaniu uczestniczą mężczyźni nieheteroseksualni w wieku 50+ mieszkający w Polsce, rekrutowani poprzez sieci społecznościowe i organizacje LGBTQ+.

Wyniki: Wstępne analizy wskazują na silne poczucie wykluczenia zarówno w społeczeństwie, jak i wewnątrz społeczności LGBTQ+. Respondenci opisują zmieniające się postrzeganie własnego ciała i atrakcyjności, a także trudności w budowaniu relacji. Badanie uzupełnia lukę badawczą w polskim kontekście i wskazuje na konieczność działań wspierających starsze osoby LGBTQ+.

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Panel dyskusyjny

Aleksandra Tłuściak-Deliowska

Jak rozpoznać i mierzyć bullying? Wyzwania metodologiczne w badaniu dręczenia szkolnego

Bullying jest złożonym i niejednorodnym zjawiskiem, definiowanym przez trzy dystynktywne cechy: intencjonalność, nierównowagę sił oraz powtarzalność. Współcześnie obserwuje się koncepcyjne przesunięcie — od traktowania bullyingu jako zbioru jednostkowych zachowań sprawcy i ofiary, ku rozumieniu go jako dynamicznego, społecznego procesu opartego na interakcyjnych relacjach władzy i zależności w grupie rówieśniczej. Wystąpienie poświęcone będzie metodologicznym wyzwaniom związanym z precyzyjnym rozpoznaniem i pomiarem bullyingu. Omówione zostaną ograniczenia tradycyjnych metod, które często fragmentują i rozwarstwiają doświadczenia ofiar, sprawców i pozostałych uczestników, pomijając dynamiczny i wielowymiarowy charakter zjawiska.

Sesja tematyczna 3 - Wyzwania funkcjonowania psychicznego w cyklu życia

Adrianna Malik

Wyzwania pracy terapeutycznej z adolescentem z diagnozą ADHD w ujęciu psychodynamicznym

Adolescencja to czas intensywnych przemian w świecie wewnętrznym wynikających z dynamiki kryzysu normatywnego, niejako zawracającego rozwój młodego człowieka do wczesnodziecięcych etapów, skąd czerpane są zasoby do adaptacyjnego zmierzenia się z bieżącymi zadaniami rozwojowymi. Jednak wiele czynników przyczyniać się może do ryzykownego powikłania naturalnego procesu rozwojowego, a tym samym do rozwinięcia lub nasilenia psychopatologii. Jednocześnie problematyczne wydaje się, biorąc pod uwagę specyfikę okresu rozwojowego, ustalenie granicy pomiędzy zdrowiem a zaburzeniem funkcjonowania. Ze spotęgowaną trudnością mamy do czynienia w przypadku nakładania się procesu rozwojowego oraz rozpoznania zaburzenia neurorozwojowego - ADHD. O ile okres wczesnoszkolny uwydatnia trudności wynikające z objawów osiowych ADHD, o tyle w adolescencji, przy uwzględnieniu dynamiki zmian neurorozwojowych w OUN, kluczowe wydaje się nasilenie zaburzonego funkcjonowania w sferze emocjonalno-motywacyjnej oraz społecznej. Na przykładzie pracy psychoterapeutycznej w nurcie psychodynamicznym z adolescentami z rozpoznaniem ADHD, przedstawione zostanie rozumienie pacjenta według systemu diagnostycznego PDM (Psychodynamic Diagnostics Manual) oraz omówiony zostanie proces ze zwróceniem szczególnej uwagi na czynniki leczące m.in.: setting, korektywne doświadczenie emocjonalne oraz specyficzne cechy relacji terapeutycznej.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Bogumiła Krawiec

Intymność a błąd confirmacji i style przywiązania – poznawcze zniekształcenia w interpretacji relacji romantycznych młodych dorosłych

Celem wystąpienia jest przedstawienie, w jaki sposób błąd confirmacji oraz style przywiązania wiążą się ze sposobem postrzegania i realizowania intymności w relacjach romantycznych młodych dorosłych. Analiza oparta na danych z wywiadów zebranych od 316 osób koncentruje się na poznawczych schematach interpretacyjnych, które mogą prowadzić do błędnej oceny relacji oraz zniekształceń w odbiorze zachowań partnera. Wyniki wskazują, że młodzi dorośli często postrzegają intymność nie przez pryzmat realnych doświadczeń, ale przez filtr wcześniej ukształtowanych przekonań – wynikających m.in. z doświadczeń z rodziny pochodzenia, stylu przywiązania i oczekiwań społecznych. Błąd confirmacji objawia się zarówno w nadinterpretacji sygnałów potwierdzających wyobrażenie intymności, jak i ignorowaniu tych, które temu wyobrażeniu przeczą. Style przywiązania natomiast – zwłaszcza lękowo-ambiwalentny i unikający – dodatkowo wzmacniają tendencję do subiektywnego konstruowania obrazu relacji.

Sławomir Jabłoński

Nowa architektura funkcji psychicznych jako wyzwanie adaptacyjne dla wiedzy o rozwoju człowieka

W 2013 roku uczeń Aleksandra Romanowicza Łurii, neuropsycholog Alfredo Ardila opublikował artykuł pod znamienym tytułem 'A new neuropsychology for the XXI century'. Stał się on inspiracją do przygotowania tego referatu. Podejmuję w nim próbę refleksji nad aktualnością wiedzy psychologicznej dotyczącej struktury i rozwoju funkcji psychicznych. Analizuję zmiany jakie zaszły w rodzaju wymagań stawianych dzieciom i młodzieży przez środowisko, w którym dorastają, w porównaniu z tymi, które były typowe w ubiegłym wieku. Zmiany te dotyczą sposobów komunikowania się, zakresu korzystania z umiejętności arytmetycznych, form utrwalania i przechowywania informacji, orientacji w terenie, zarządzania własnym zachowaniem i innych obszarów. Wychodząc z założenia o kulturowo-społecznym uwarunkowaniu procesu kształtowania systemu psychicznego stawiam tezę, że systemy funkcji psychicznych osób wchodzących w dorosłość w XXI wieku mają nową architekturę. Rozważam problemy aktualności konstrukcji zadań testowych w istniejących narzędziach oraz pomijania pomiaru nowych cech funkcjonowania psychicznego. Referat podsumowuję, formułując propozycje dotyczące kierunków przyszłych badań.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Symposium 3 - Osobowościowe i rodzinne uwarunkowania dyspozycji psychicznych związanych z funkcjonowaniem w roli zawodowej

Dagmara Musiał

Osobowościowe i rodzinne uwarunkowania odporności psychicznej nauczycieli

Współcześnie rodzi się potrzeba empirycznej eksploracji odporności psychicznej nauczycieli i ich uwarunkowań. Odporność psychiczna to coś więcej niż radzenie sobie ze stresem i bólem oraz zdrowienie po stracie i traumie, to także zdolność do wykorzystywania możliwości w obliczu trudności oraz umiejętność rozpoczęcia korzystnego działania, a zaprzestanie szkodliwego (Hanson, 2018). Celem badań była analiza zależności między retrospektywną oceną postaw rodzicielskich, poziomem rozwoju osobowości a odpornością psychiczną nauczycieli. W przeprowadzonych badaniach wykorzystano następujące narzędzia: Kwestionariusz Retrospektywnej Oceny Postaw Rodziców (KPR-Roc) autorstwa M. Plopy (2008), Kwestionariusz do Badania Poziomu Dezintegracji D. Musiał (wersja eksperymentalna Teachers' Resilience Scale (M. Platsidou, A. Danilidou) w polskiej adaptacji M. Boczkowskiej (2021). Przebadano grupę 236 nauczycieli (N=236) pracujących w szkole podstawowej i średniej. Przeprowadzone analizy wykazały obecność pozytywnych zależności: między pozytywną oceną postaw rodzicielskich a kompetencjami osobistymi i wytrwałością oraz spójnością rodziny, dezintegracją wielopoziomową spontaniczną a kompetencjami społecznymi i wsparciem współpracowników, dezintegracją wielopoziomową zorganizowaną a znaczeniem duchowości. Ujawniły się także negatywne zależności między negatywną retrospektywną oceną postaw rodzicielskich a kompetencjami osobistymi i wytrwałością oraz kompetencjami społecznymi i wsparciem współpracowników.

Anna Paszkowska-Rogacz

Kwestionariusz wsparcia rodziny (KWR) w sytuacji podejmowania decyzji zawodowych. Adaptacja narzędzia

Kwestionariusz wsparcia rodziny w sytuacji podejmowania decyzji dotyczących kariery - Family Influence Scale został opracowany przez Fouad i in. w 2010 roku w celu pomiaru postrzegania przez młodych dorosłych wpływu rodziny na planowanie przez nich kariery i podejmowanie decyzji zawodowych. Składa się z 22 pozycji tworzących trzy podskale - Informacje, Finanse oraz Oczekiwania i wartości. Badani oceniają twierdzenia na pięciostopniowej skali. Walidacja polskiej wersji narzędzia przeprowadzona została w oparciu o dane uzyskane od 287 młodych osób dorosłych w wieku od 18 do 29 lat ($M = 25,2$, $SD = 3,1$). Przeprowadzono analizę trafności wewnętrznej za pomocą analizy konfirmacyjnej. Założony model pomiarowy charakteryzował się zadowalającymi miarami dopasowania do danych. Analiza rzetelności oceniona na podstawie spójności wewnętrznej wykazała wysokie wartości współczynników α Cronbacha i została dokonana na tych samych danych. Analiza trafności zewnętrznej została przeprowadzona na podstawie korelacji z wynikami skali mierzącej poziom radzenia sobie z planowaniem kariery zawodowej - Inwentarzem Konstrukcji kariery. Uzyskane korelacje skal KWR z wynikami tego narzędzia świadczą o dobrej trafności kryterialnej. Narzędzie to z powodzeniem może być wykorzystywane do dalszych badań nad zachowaniami związanymi z planowaniem kariery zawodowej.

Organizatorzy:

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Zuzanna Berezecka, Ludwika Wojciechowska

Inteligencja emocjonalna i poczucie własnej skuteczności a satysfakcja życiowa pielęgniarek

Satysfakcja życiowa jest kluczowym aspektem dobrostanu psychicznego, a jej uwarunkowania mogą różnić się w zależności od wykonywanego zawodu. Celem badania była analiza zależności pomiędzy inteligencją emocjonalną, poczuciem własnej skuteczności a satysfakcją życiową w grupie pielęgniarek. W badaniu uczestniczyło 100 kobiet – 50 pielęgniarek (M=40,48) i 50 urzędniczek, (M=39,30) stanowiących grupę kontrolną. Zastosowano kwestionariusze: INTE (inteligencja emocjonalna), GSES (poczucie własnej skuteczności) oraz SWLS (satysfakcja z życia). Wyniki wykazały istotne dodatnie korelacje między wszystkimi wymiarami inteligencji emocjonalnej a satysfakcją życiową w obu grupach. Poczucie własnej skuteczności również dodatnio korelowało z satysfakcją życiową. Analiza porównawcza wykazała, że grupa pielęgniarek osiągała wyższe wyniki w zakresie wspomagania myślenia i działania, poczucia własnej skuteczności oraz satysfakcji życiowej w porównaniu do grupy urzędniczek. Efekty interakcyjne ujawniły, że związki pomiędzy inteligencją emocjonalną a satysfakcją życiową były silniejsze w grupie pielęgniarek, szczególnie w zakresie wspomagania myślenia i działania oraz rozpoznawania emocji. Podobnie jak w przypadku inteligencji emocjonalnej, zależność między poczuciem własnej skuteczności a satysfakcją życiową była silniejsza w grupie pielęgniarek niż w grupie kontrolnej. Wyniki podkreślają znaczenie kompetencji emocjonalnych i poczucia skuteczności dla funkcjonowania w roli zawodowej pielęgniarek.

Hanna Liberska, Kamilla Komorowska, Ewa Kołodziejczyk

Skłonność do ryzyka a stres w pracy strażaka

Praca strażaka obfituje w wiele sytuacji zagrażających jego zdrowiu i życiu samego strażaka, jak i zdrowiu i życiu osób, które ratuje z pożaru. Dla wielu ludzi poradenie sobie z takimi sytuacjami może być źródłem stresu, który zagraża dezorganizacją zachowania i kondycji psychosomatycznej. W konsekwencji należałoby oczekiwać, że strażacy będą odchodzić z zawodu w stosunkowo młodym wieku. Jednak wielu strażaków pozostaje w zawodzie aż do późnej dorosłości. Nasuwa się pytanie o zasób ochronny, którym dysponują lub o specyficzną konstelację uwarunkowań długotrwałej realizacji aktywności zawodowej pracowników straży pożarnej (strażaków). Czy takim zasobem może być skłonność do ryzyka? Celem badań było poznanie związku między skłonnością do podejmowania ryzyka przez strażaków a postrzeganym i odczuwanym przez nich stresem. Badaniami objęto grupę 50 strażaków płci męskiej w okresie wczesnej i średniej dorosłości (20-58). Do zebrania danych zastosowano metryczkę gromadzącą dane podstawowe, Test Preferencji Decyzyjnych (TPD) Ryszarda Studenskiego, Kwestionariusz Poczucia Stresu (KPS) Mieczysława Płopy i Ryszarda Makarowskiego oraz Skalę Odczuwanego Stresu (PSS 10) Sheldona Cohena, Toma Kamarcka i Robina Mermelsteina (w adaptacji Zygryda Juczyńskiego i Niny Ogińskiej-Bulik). Rezultaty badań wskazują na brak związku między stresem a skłonnością do ryzyka u strażaków. Nie stwierdzono różnic między badanymi we wczesnej dorosłości a badanymi w średniej dorosłości. W grupie osób o podwyższonej i wysokiej skłonności do ryzyka notowano jednak istotne korelacje z ogólnym poziomem odczuwanego stresu ($R = -0,90$, $p < 0,001$). Poszukując wyjaśnienia rezultatów badań warto zwrócić uwagę na uwarunkowania wyboru zawodu, efektywność szkoleń i wsparcia uzyskiwanego w zespołach. Nie można odrzucić przypuszczenia o skuteczności oddziaływania oczekiwań społecznych i wyobrażeń dotyczących strażaków na ich autopercepcję, jak i na ich faktyczne funkcjonowanie.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Symposium 4 - Wyzwania adaptacyjne rodziców i osób żyjących w pojedynkę oraz możliwości wsparcia ich rozwoju

Konrad Piotrowski

Polskie Podłużne Badanie Diad (Polish Longitudinal Study of Dyads; PL-STUDY): Cele i metody podłużnego, 3-letniego badania nad rozwojem wypalenia rodzicielskiego

Polish Longitudinal Study of Dyads (PL-STUDY) to obecnie jedno z największych i najbardziej kompleksowych podłużnych badań nad wypaleniem rodzicielskim. Celem projektu jest zrozumienie mechanizmów rozwoju wypalenia rodzicielskiego w pierwszych latach rodzicielstwa. Projekt obejmuje dziewięć punktów pomiarowych, od drugiego trymestru ciąży do trzeciego roku życia dziecka i angażuje 234 pary heteroseksualne, które na początku badania spodziewały się swojego pierwszego dziecka. Głównym celem projektu jest analiza trajektorii wypalenia rodzicielskiego, przyczyn i skutków wypalenia, oraz wzajemnych oddziaływań partnerów w diadach. Wyniki będą miały znaczenie zarówno dla wiedzy naukowej, jak i praktyki wspierania rodziców, a także dla polityk społecznych i demograficznych. W projekcie przyjęto kilka kluczowych hipotez, w tym: (1) istnienie różnych trajektorii rozwoju wypalenia rodzicielskiego; (2) wpływ indywidualnych cech rodziców, takich jak tożsamość rodzicielska, perfekcjonizm czy dobrostan psychiczny, na poziom wypalenia; (3) znaczenie relacji partnerskich, w tym wzajemnych oddziaływań partnerów; (4) różnice płciowe w doświadczeniu wypalenia rodzicielskiego; oraz (5) konsekwencje wypalenia rodzicielskiego dla jakości relacji oraz planów prokreacyjnych. Metody analityczne wykorzystywane w projekcie obejmują techniki modelowania danych podłużnych, takie jak Actor-Partner Interdependence Model (APIM) oraz Latent class growth analysis (LCGA), umożliwiające analizę zarówno indywidualnych, jak i diadycznych wpływów w czasie oraz analizę zmiany wypalenia rodzicielskiego w czasie. Dotychczas zrealizowano siedem z dziewięciu zaplanowanych pomiarów. Prezentacja ma na celu szczegółowe przedstawienie założeń, celów oraz metodologii projektu PL-STUDY. Podczas mojego drugiego wystąpienia konferencyjnego („Harry Potter i Dynamika Wypalenia Rodzicielskiego Ojców i Matek w Pierwszym Roku Rodzicielstwa”), zaprezentowane zostaną wstępne wyniki projektu.

Konrad Piotrowski, Jakub Duras, Moira Mikołajczak, Isabelle Roskam

Dynamika Wypalenia Rodzicielskiego Ojców i Matek w Pierwszym Roku Rodzicielstwa: Wyniki Polskiego Podłużnego Badania Diad (PLSTUDY) ***Dynamics of Parental Burnout among Fathers and Mothers in the First Year of Parenthood: Results from the Polish Longitudinal Study of Dyads (PL-STUDY)***

Celem tego wciąż trwającego badania jest uchwycenie początków wypalenia rodzicielskiego, jego przyczyn i skutków w początkach rodzicielstwa, oraz analiza dynamiki zmian wypalenia rodzicielskiego między kobietami i mężczyznami w pierwszym roku po narodzinach dziecka. Badaniem objęto 234 heteroseksualne pary rodzicielskie (468 osób). Średni wiek kobiet na początku badania, w okresie ciąży, wynosił $M=29.88$, $SD=3.55$, a mężczyzn $M=31.97$, $SD=4.16$. Pomiary rozpoczęto w okresie ciąży (T1; 2. lub 3. trymestr), kiedy pary spodziewały się pierwszego dziecka. Dane, w tym nasilenie wypalenia rodzicielskiego, były zbierane także po narodzinach dziecka, w kolejnych sześciu punktach czasowych, od drugiego miesiąca po narodzinach do dwunastu miesięcy po narodzinach. Wyniki wykazały istotne różnice między kobietami i mężczyznami już dwa miesiące po narodzinach dziecka – kobiety już w tym

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

okresie doświadczali znacznie wyższego wypalenia ($M=32.13$, $SD=24.71$ vs. $M=19.75$, $SD=19.92$). Do końca pierwszego roku rodzicielstwa, poziom wypalenia rodzicielskiego u kobiet pozostawał stabilny i wyższy niż u mężczyzn, podczas gdy u mężczyzn poziom wypalenia istotnie wzrósł w okresie pomiarów, zwłaszcza w drugim półroczu. Odsetek osób w grupie ryzyka wypalenia rodzicielskiego wzrósł u kobiet z 15.1% zagrożonych wypaleniem w dwa miesiące po narodzinach dziecka do 23.8% w dwunastym miesiącu, a u mężczyzn z 8.4% do 13.2%. W kontekście silnego wypalenia, kobiety również częściej osiągały wysokie wyniki, przy wzroście z 5.6% do 7.4% silnie wypalonych matek między 2. a 12. miesiącem rodzicielstwa, podczas gdy u mężczyzn wzrost był bardziej zauważalny, z 0.9% w dwa miesiące po porodzie do 5.0% po dwunastu miesiącach rodzicielstwa. Istotne dodatnie korelacje między wynikami kobiet i mężczyzn w każdym punkcie czasowym ($r = .25-.30$) sugerują, że wypalenie rodzicielskie nie jest wyłącznie kwestią indywidualną, lecz funkcjonuje w kontekście diady rodzicielskiej. Analiza trajektorii zmiany wypalenia rodzicielskiego matek i ojców ujawniły z kolei wyraźne różnice indywidualne pod względem zmiany wypalenia w pierwszym roku. Wstępne wyniki projektu potwierdzają, że kobiety są bardziej narażone na wypalenie rodzicielskie już od pierwszych miesięcy życia dziecka, podczas gdy u mężczyzn wypalenie systematycznie narasta z czasem, co może wynikać z większych wymagań rodzicielskich w późniejszych miesiącach, szczególnie w kontekście zbliżającego się zakończenia urlopu macierzyńskiego kobiet. Podczas referatu przedstawione zostaną również czynniki z okresu ciąży, które wiązały się z poziomem i zmianą wypalenia rodzicielskiego.

The aim of this ongoing study is to identify the origins, causes, and consequences of parental burnout at the beginning of parenthood, as well as to analyze the dynamics of parental burnout changes between women and men during the first year following the child's birth. The study involved 234 heterosexual parental couples (468 individuals). At the start of the research, during pregnancy, the mean age of women was $M = 29.88$, $SD = 3.55$, and of men $M = 31.97$, $SD = 4.16$. Measurements began during pregnancy (T1; second or third trimester), when the couples were expecting their first child. Data, including parental burnout severity, were also collected following childbirth at six subsequent time points, spanning from the second to the twelfth month postpartum. The results revealed significant gender differences as early as two months after childbirth, with women already experiencing notably higher parental burnout at this time ($M = 32.13$, $SD = 24.71$ vs. $M = 19.75$, $SD = 19.92$). Throughout the first year of parenthood, women's burnout levels remained stable and consistently higher than men's, whereas men's burnout significantly increased over time, especially in the second half of the year. The proportion of individuals at risk of parental burnout among women increased from 15.1% two months after childbirth to 23.8% at twelve months, and among men from 8.4% to 13.2%. Regarding severe burnout, women also scored higher more frequently, with an increase from 5.6% to 7.4% of severely burnt-out mothers between the second and twelfth month postpartum. Among men, the increase was more pronounced, from 0.9% at two months to 5.0% at twelve months postpartum. Significant positive correlations between women's and men's scores at each measurement point ($r = .25-.30$) suggest that parental burnout is not solely an individual issue but functions within the context of the parental dyad. Preliminary findings confirm that women are more vulnerable to parental burnout from the earliest months after childbirth, whereas burnout in men systematically increases over time. This increase in fathers' burnout may result from growing parental demands in later months, especially in the context of the approaching end of maternity leave for mothers. The analysis of trajectories of parental burnout among mothers and fathers revealed, however, clear individual differences in burnout changes during the first year of parenthood. The presentation will address pregnancy-related factors associated with both the level and changes in parental burnout.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Anna Wendołowska, Dorota Czyżowska

Diadyczne radzenie sobie ze stresem, wzorzec przywiązania i satysfakcja ze związku a wypalenie rodzicielskie

Wypalenie rodzicielskie to syndrom wynikający z przewlekłego stresu związanego z rolą rodzica, prowadzący do wyczerpania emocjonalnego i fizycznego. Celem badania było określenie zależności między wzorcem przywiązania, diadycznym radzeniem sobie ze stresem oraz satysfakcją ze związku a wypaleniem rodzicielskim. Uczestników (84 pary: kobiety: $M = 44,45$ lat, $SD = 9,97$; mężczyźni: $M = 45,95$ lat, $SD = 10,38$) zbadano pod kątem wypalenia rodzicielskiego (PBA), wzorca przywiązania (ECR-R), diadycznego radzenia sobie ze stresem (DCI) oraz satysfakcji ze związku (KDM). Analizowano modele moderowanej mediacji (Actor-Partner Interdependence Model; APIM). Wyniki wykazały, że u kobiet zarówno lękowy, jak i unikowy wzorzec przywiązania korelowały z wyższym wypaleniem rodzicielskim, ale ich efekt był moderowany przez diadyczne radzenie sobie oraz satysfakcję ze związku. U mężczyzn zależności te były mniej jednoznaczne. Analiza efektów partnera pokazała, że lękowy wzorzec przywiązania mężczyzny miał związek z wyższym wypaleniem rodzicielskim kobiety, przy czym wysoka satysfakcja mężczyzny ze związku osłabiła ten efekt. Unikowy wzorzec przywiązania kobiety wiązał się natomiast z wyższym wypaleniem rodzicielskim mężczyzny, co łagodziła większa satysfakcja kobiety ze związku. Wyniki podkreślają znaczenie relacji partnerskich i strategii diadycznego radzenia sobie jako czynników moderujących związek między wzorcem przywiązania a wypaleniem rodzicielskim.

Katarzyna Adamczyk, Monika Frydrychowicz, Magdalena Kotus

Wyzwania adaptacyjne i wsparcie rozwoju osób żyjących w pojedynkę w okresie dorosłości

W ostatnich latach liczba osób żyjących w pojedynkę, tzn. niemających partnera(ki) życiowego(ej) systematycznie rośnie w wielu krajach, co intensyfikuje wysiłki badaczy, zmierzające do coraz lepszego zrozumienia zjawiska życia w pojedynkę (np. Girmé i in., 2023). Najnowsze prace zwracają uwagę na heterogeniczność osób żyjących w pojedynkę, które różnią się nie tylko pod względem zmiennych socjodemograficznych, ale także pod względem historii relacyjnej czy też stanu zdrowia fizycznego. Ta wewnętrzna różnorodność osób nie będących w związku nierzadko stanowi źródło specyficznych wyzwań adaptacyjnych w życiu dorosłych osób żyjących w pojedynkę. Celem referatu będzie (1) syntetyczne ukazanie wyzwań, przed jakimi stają osoby żyjące w pojedynkę, wynikających ze zróżnicowanej siły pragnienia posiadania partnera(ki) i dzieci, a także z uwagi na stan zdrowia fizycznego, np. posiadania niepełnosprawności ruchowej oraz odmiennych doświadczeń z okresu pandemii COVID-19; 2) próba wskazania potencjalnych obszarów wsparcia rozwoju osób żyjących w pojedynkę ze szczególnym uwzględnieniem możliwości budowania relacji międzygatunkowej osób nie będących w związku intymnym ze zwierzęciem towarzyszącym (np. psem, kotem).

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

17 czerwca 2025 (wtorek)

Wykład plenarny

Wojciech Glac

Uzależnienie czy depresja – mózgowe dylematy dojrzewającego mózgu w chronicznym stresie

Okres dojrzewania nieodłącznie związany jest z nasileniem reaktywności stresowej. Występująca z jednej strony nadreaktywność emocjonalna oraz swoiste przekierowanie „uwagi” układu limbicznego na nowe, nieistotne wcześniej bodźce, spotykają się z wciąż niepełną funkcjonalnością kory przedczołowej w zakresie jej funkcji kontrolnych. Dodatkowo, liczne błędy przewidywania wyzwalające i wzmagające odpowiedź emocjonalno-stresową, choć prowadzące również do aktywacji procesów poznawczych, z powodu połączenia niedoświadczenia z nieefektywną z powodu niekorzystnej proporcji synaps pobudzających i hamujących w korze, zamiast wspierać racjonalność, zaczynają w efekcie coraz silniej promować odpowiedzi oparte na wrodzonych lub niekoniecznie obiektywnie korzystnych nabytych wzorcach. Wówczas w zależności od sytuacji, indywidualnej charakterystyki neurobiologicznej, wzorców, środowiska społecznego i wielu innych czynników w mózgu dochodzić może do rozwoju nieprawidłowości wynikających z chronicznego, nie w pełni kontrolowanego i nie zawsze możliwego do przewidzenia stresu. Otwiera to drogę do uruchomienia pozornie adaptacyjnych reakcji mających na celu pozyskanie źródeł poprawy nastroju lub uniknięcie dalszego jego obniżenia. Niewłaściwe wybory dokonywane przez niedojrzały mózg prowadzić mogą w efekcie do rozwoju uzależnień lub depresji. Tak liczne życiowe historie prawdziwych ludzi, choć każda z nich jest inna, różnią się w istocie tylko treścią, ponieważ ich wspólną kanwą są specyficzne mechanizmy mózgowe, o których jako podłożu nieszczęśliwych dylematów mózgu będzie opowiadać niniejszy wykład.

Sesja tematyczna 4 – Znaczenie rodziny dla funkcjonowania w okresie adolescencji i wczesnej dorosłości

Karolina Appelt

Znaczenie rodzeństwa dla procesu rozwoju w okresie adolescencji i wczesnej dorosłości

Mimo powszechności i znaczenia relacji w rodzeństwie badania nad relacjami w tym podsystemie rodzinnym długo znajdowały się w cieniu badań nad wpływem rodziców i rówieśników na rozwój dziecka (White, Hughes, 2021). Od 2000 roku można zauważyć wzrost liczby projektów badawczych dotyczących relacji w rodzeństwie, choć w Polsce jest on nadal słabo widoczny. Wsparcie ze strony rodzeństwa wpływa na zdrowie psychiczne, a bliskie relacje z braćmi i siostrami zmniejszają skłonność do podejmowania zachowań ryzykownych oraz stanowią ważne źródło wsparcia w sytuacjach nasilonego stresu (Gurba, Franc, 2021). Celem referatu jest przegląd badań psychologicznych analizujących znaczenie relacji z siostrami i braćmi dla rozwoju młodego człowieka. W referacie przedstawiono wyniki badań, które wskazują m. in. na zależność między liczbą posiadanego rodzeństwa a: 1) zasobami w funkcjonowaniu w relacjach społecznych (kompetencje empatyczne, asertywne, kooperacyjne, prospołeczne) u adolescentów w wieku 10-12 lat; 2) prężnością u nastolatków w okresie adolescencji 12-16 lat; 3) stylem radzenia sobie ze stresem w okresie wczesnej dorosłości 18-35 lat. Badania były przeprowadzane przy użyciu następujących narzędzi: Skala Pomiaru Prężności (SPP-18), Kwestionariusz Relacji z Rodzeństwem w okresie adolescencji (KRR), system narzędzi diagnostycznych Diagmatic. Wnioski mogą być źródłem istotnych implikacji dla rodziców, pedagogów oraz terapeutów, podkreślając znaczenie wspierania relacji między rodzeństwem jako ważnego elementu sprzyjającego pozytywnemu rozwojowi psychospołecznemu młodych ludzi.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Justyna Michalek-Kwiecień, Aleksandra Lewandowska-Walter, Maria Kaźmierczak

Solidarność uczuciowa z dziadkami a doświadczenia wnuków związane z wkraczaniem w dorosłość

Współcześnie okres wkraczania w dorosłość trwa stosunkowo długo i wiąże się z doświadczaniem przez młodych ludzi trudności z jednoznacznym określeniem własnej osoby oraz podjęciem ważnych decyzji życiowych. Odwołując się do społeczno-ekologicznej teorii rozwoju człowieka, ważna jest rola relacji rodzinnych dla radzenia sobie z tymi wyzwaniami. Nie bez znaczenia okazują się relacje z dziadkami, tym bardziej, że obecnie prawdopodobieństwo, że młody dorosły ma przynajmniej jednego żyjącego dziadka/jedną żyjącą babcię, jest większe niż kiedykolwiek w historii. Celem badania jest analiza znaczenia relacji z dziadkiem/babcią dla doświadczania przez wnuków wyzwań dorosłości. W badaniu wzięto udział 402 wnuków wkraczających w dorosłość (18-30 lat), którzy posiadali przynajmniej jednego żyjącego dziadka/jedną żyjącą babcię. Wykorzystano następujące narzędzia badawcze dotyczące (1) solidarności uczuciowej z żyjącym babcią/dziadkiem (Grandchildren Received Affection Scale); (2) doświadczeń związanych z wkraczaniem w dorosłość (Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood). Kontrolowano ponadto wyznaczniki jakości relacji międzypokoleniowej, m.in. częstotliwość kontaktu, odległość zamieszkania. Wyniki wskazują, że pozytywnie postrzegana relacja z dziadkiem/babcią wiąże się przede wszystkim z poszukiwaniem własnej tożsamości, eksplorowaniem możliwości czy odczuwaniem stabilności. Szczególne znaczenie odgrywa postrzegana troska oraz celebrowanie ważnych momentów.

Danuta Borecka-Biernat

Znaczenie rodziny w rozwoju strategii destruktywnego i konstruktywnego radzenia sobie młodzieży w sytuacji konfliktu społecznego

Celem badań było poszukiwanie rodzinnej etiologii strategii radzenia sobie młodzieży w sytuacji konfliktu społecznego tkwiącej w postawach rodzicielskich i wzorze reagowania rodziców na sytuacje konfliktu społecznego. W badaniach posłużono się Skalą Postaw Rodzicielskich (SPR) M.Plopy, Kwestionariuszem strategii radzenia sobie rodziców w sytuacji konfliktu społecznego (KSRwSK) D.Boreckiej-Biernat i Kwestionariuszem do badania strategii radzenia sobie młodzieży w sytuacji konfliktu społecznego (KSMK) D.Boreckiej-Biernat. Badania empiryczne objęły 893 osoby (468 dziewcząt i 425 chłopców) w wieku 13-15 lat. W świetle przeprowadzonych badań stwierdzono, że destruktywny (agresywny, unikowy, uległy) sposób reagowania młodzieży na napięcie emocjonalne w sytuacji konfliktu społecznego kształtują nieprawidłowe postawy rodzicielskie charakteryzujące się uczuciowym dystansem lub uczuciową koncentracją rodziców w stosunku do dorastającego dziecka, brakiem zrównoważonej więzi emocjonalnej i wysoko postawioną poprzeczką wymagań wraz z przesadną dyscypliną i rygorem. Wśród rodzinnych uwarunkowań strategii destruktywnego radzenia ważne miejsce zajmuje dostarczanie nastolatkom wzorów strategii destruktywnego (agresywnego, unikowego, uległego) radzenia sobie rodziców w sytuacji konfliktu społecznego. Ponadto analiza materiału badawczego wskazała, że prawidłowe postawy rodzicielskie przepełnione wsparciem, uznaniem swobody do aktywności, z jednoczesnym uszanowaniem indywidualności, wyposażają dorastające dziecko w strategię konstruktywną (zadaniową), skuteczną w przezwyciężaniu sytuacji konfliktu społecznego. Odnotowano, że wysoka wartość strategii zadaniowej radzenia sobie rodziców w sytuacji konfliktu społecznego powoduje wzrost strategii zadaniowej radzenia sobie młodzieży w sytuacji konfliktu społecznego. Wydaje się, że uzyskane informacje stanowią wskazówki teoretyczne w opracowaniu strategii wychowawczych, kreujących jednostkę radzącą sobie w sposób dojrzały z konfliktem.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Symposium 5a – Metody jakościowe w badaniach rozwoju z perspektywy psychologii i pedagogiki

Anna Cierpka, Kamila Kacprzak-Wachniew, Agnieszka Sternak

Eksploracje jakościowe jako naukowe metody badania rozwoju

Celem wystąpienia jest wprowadzenie w rozumienie i możliwości wykorzystania metod jakościowych w badaniach naukowych. Przedstawione zostaną założenia ontologiczne, epistemologiczne oraz metodologiczne leżące u podstaw wyboru paradygmatu jakościowego. Omówione będą cele, jakie przyświecają badaniom jakościowym. Wymienione zostaną najczęściej wyróżniane metody i metodologie jakościowe oraz kryteria wysokich standardów realizacji dla ich stosowania jako metod naukowych. Poruszona zostanie również kwestia subiektywności badacza, która – odpowiednio zreflektowana, wspiera proces interpretacji. W podsumowaniu odniesiemy się do badania rozwoju człowieka jako egzemplifikacji możliwych zastosowań eksploracji jakościowych.

Natalia Dudek

Od psychoterapeuty idealnego do wystarczająco dobrego. Przeżywanie własnych kompetencji przez psychoterapeutów na początku rozwoju zawodowego

W procesie stawania się psychoterapeutą istotną rolę odgrywa nabywanie kompetencji terapeutycznych. Można je rozważać nie tylko z perspektywy ilości czy jakości, lecz także z perspektywy ich subiektywnego przeżywania. W doświadczeniach początkujących psychoterapeutów zaobserwowano tendencję do krytycznej oceny swoich umiejętności, a nawet poczucie niekompetencji i związane z nim wrażenie bycia „oszustem”. Z tego względu niniejsze badanie nakierowano na poznanie i zrozumienie dynamiki doświadczania własnych kompetencji przez psychoterapeutów nowicjuszy. Do badania zaproszono 12 psychoterapeutów różnych modalności. Za pomocą częściowo ustrukturyzowanych wywiadów pogłębionych zebrano narracje dotyczące przeżywania własnych umiejętności terapeutycznych. Zgromadzony materiał poddano Interpretacyjnej Analizie Fenomenologicznej. W efekcie analiz wyłoniono dwa tematy główne wraz z towarzyszącymi im podtematami. Temat „Ja po prostu nic nie umiem” ukazuje surową ocenę siebie w roli zawodowej dokonywaną przez młodych psychoterapeutów, zaś temat „Zejsście z tronu jest trudne” przedstawia proces demitologizacji osoby psychoterapeuty. U podstaw badanych doświadczeń zidentyfikowano przekonanie o swoistej omnipotencji terapeuty, którą rozumieć można jako konieczność i zdolność udzielenia każdemu pomocy idealnej. Dla uczestników badania początkowy etap rozwoju zawodowego stał się okresem pracy nad żegnaniem narracji o wszechmocnym terapeutcie i krokiem ku integracji różnych prawd na swój temat.

Organizatorzy:

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Agnieszka Sternak

Terapia integracji sensorycznej w doświadczeniu warszawskich matek. Interpretacyjna Analiza Fenomenologiczna

Inspiracją do podjęcia badań było spostrzeżenie współbrzmiących w przestrzeni publicznej narracji dotyczących terapii integracji sensorycznej (terapii SI). Dostrzeżono, że swoje (odmienne) stanowiska formułują przedstawiciele różnych grup, a narracje te stanowią swego rodzaju społecznie konstruowane manifesty, postulujące przeciwstawne działania: od odrzucenia terapii SI i eliminacji jej z katalogu oddziaływań terapeutycznych po pełne uznanie zasadności jej stosowania. W kontekście popularności terapii SI i wobec kontrowersji z nią związanych uznano za ważne, by podjąć próbę lepszego zrozumienia tego fenomenu, traktując go jako problem istotny społecznie, jednak doświadczany indywidualnie. Konceptualizacja i eksploracja osobistych doświadczeń korzystania z metody SI miały pomóc lepiej zrozumieć ich sensy i znaczenia. Wykorzystano metodę Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej. W indywidualnych, pogłębionych wywiadach wzięły udział matki (n=13), których dzieci korzystały z terapii SI na terenie Warszawy. W wyniku analiz wyróżniono 9 tematów głównych obejmujących m.in.: terapeutyczną funkcję diagnozy SI, znaczenie terapii SI na tle innych metod czy uczucia i potrzeby osób zaangażowanych w terapię SI. Interpretacja tematów pozwoliła zidentyfikować potencjalne przyczyny popularności metody SI, odnoszone do współczesnych trendów wychowawczych. Uwzględniono ich psychologiczne znaczenie konstruowane indywidualnie i w doświadczeniu systemu rodzinnego.

Zuzanna Kujawska

Obecność morału a odbiór opowieści przez dzieci. Analiza treści

Morały w opowieściach dla dzieci to interpretacje stworzone przez dorosłych. Badania (Narvaez i in., 1999; Walker i Lombrozo, 2017) skupiają się na tym, czy dzieci identyfikują moral i rozumieją opowieść zgodnie z intencją dorosłych. Brakuje jednak badań sprawdzających, co dzieci uważają za najważniejsze w opowieściach i czy są podatne na towarzyszące tekstom interpretacje. Prezentowane badanie stanowiło próbę eksploracji tych zagadnień. W badaniu uczestniczyło 64 dzieci (10 - 11 lat). Uczestnikom podzielonym na czteroosobowe grupy zaprezentowano jeden wariant bajki (wykorzystano dwa teksty, każdy w wersji z morałem i bez). Następnie zapraszano dzieci do rozmowy opartej na pytaniach: O czym to była bajka? Co było najważniejsze w bajce i dlaczego? Czy przytrafiła wam się kiedyś sytuacja podobna do tej w bajce? O czym ta bajka była dla ciebie? Pojawiały się także pytania dodatkowe odnoszące się do tematów poruszonych przez dzieci. Analiza treści (content analysis) wykazała, że treści omawiane przez dzieci nie różniły się znacząco między warunkami badawczymi, co pozwala przypuszczać, że moral nie ma większego znaczenia dla odbioru bajki. Czynnikiem, który w zauważalnym stopniu warunkował przebieg rozmów, były wypowiedzi innych członków grupy. Niezależnie od obecności morału, dzieci traktowały bajkę jako medium do omówienia ważnych dla nich tematów, które dalej eksplorowały wspólnie, w grupie. Wnioski z badania rozpatrywane są z perspektywy psychologii rozwojowej.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Monika Mordawska

Znaczenie pluszowych przyjaciół w życiu młodych dorosłych. Refleksyjna analiza tematyczna

Winnicott (1971) poszerzył teorię relacji z obiektem o koncepcję obiektu przejściowego, który odgrywa kluczową rolę w procesie separacji dziecka od matki. Skupił się jednak w swoich rozważaniach wokół doświadczeń dzieci do 3-4 roku życia. Tolpin (1971) wskazywała, że obiekty przejściowe, np. maskotki, mogą mieć znaczenie także w dorosłości, szczególnie w sytuacjach stresowych. Badania na temat znaczenia maskotek w biegu życia człowieka dotyczą przede wszystkim dzieci (Chang, Yeh, 2015, Gjerose et al., 2015) lub dorosłych w kontekście klinicznym (Godoy Calle, 2014). Brakuje natomiast badań z udziałem normatywnie funkcjonujących dorosłych. Celem wystąpienia jest prezentacja wyników badania realizowanego w metodologii jakościowej, eksplorującego, jak młodzi dorośli przeżywają i postrzegają relacje z ważnymi dla siebie pluszowymi przyjaciółmi. Określenie to zostało przyjęte w celu podkreślenia ważności swoistej relacji między osobą a maskotką. W badaniu zastosowano częściowo ustrukturyzowane wywiady, w których wzięło udział 9 osób w wieku 18-25 lat posiadających doświadczenie relacji z pluszowym przyjacielem. Interpretacji treści wywiadów dokonano przy użyciu refleksyjnej analizy tematycznej (Braun, Clarke, 2022). Wystąpienie skupi się na przedstawieniu wniosków z analiz zebranego materiału narracyjnego.

Sesja tematyczna 5 – Psychologiczne aspekty starzenia się

Wojciech Gulin, Barbara Ciżkowicz

Profile funkcjonowania w późnej dorosłości

Przebieg starzenia się człowieka tworzy kontinuum, którego jeden koniec stanowi starzenie się pomyślne, a drugi patologiczne. Badania miały na celu wyodrębienie specyficznych profili funkcjonowania osób starszych z uwzględnieniem zmiennych ilościowych, takich jak: wymiary aktywności, style radzenia sobie ze stresem, subiektywny stan zdrowia, wymiary perspektywy czasowej oraz poczucie samotności. Przebadano N = 363 osób w wieku 60–75 lat (M = 66; SD = 4,98). Zastosowano siedem samoopisowych skal: ZTPI, SWLS, SPANE, DJGLS, CISS, Skalę aktywności osób starszych oraz Skalę subiektywnego stanu zdrowia. Z zastosowaniem analizy skupień wyodrębniono dwa specyficzne profile funkcjonowania w późnej dorosłości. Największe różnice między średnim poziomem zmiennych w pierwszym i drugim profilu występują w zakresie wymiarów perspektywy czasowej, aktywności poznawczej, społecznej i fizycznej, stylu radzenia sobie skoncentrowanego na zadaniu i unikaniu oraz poczucia samotności. Osoby starzejące się pomyślnie charakteryzuje wysoki poziom subiektywnego dobrostanu, zaś osoby starzejące się niepomyślnie – niski poziom subiektywnego dobrostanu. Uzyskane wyniki wzbogacają wiedzę o pomyślnej i niepomyślnej drodze starzenia się oraz mogą znaleźć zastosowanie praktyczne. Korzystne zmiany perspektywy czasowej oraz w poszczególnych wymiarach funkcjonowania powinny wiązać się pozytywnie z subiektywnym dobrostanem seniorów.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Ewa Gurba, Grzegorz Wąchol

Wybrane predyktory dobrostanu seniorów - słuchaczy Uniwersytetu III Wieku

Współcześnie w krajach wysoko uprzemysłowionych szczególnie widoczny jest proces starzenia się społeczeństwa, co stanowi duże wyzwanie dla wszelkich służb pomocy medycznej i społecznej. Wyniki badań wskazują na wzajemną zależność między poziomem dobrostanu psychicznego seniorów, a jakością ich zdrowia i różnymi aspektami ich funkcjonowania (Deaton, 2008; Ryff, Singer, Love, 2003). Dlatego istotne jest skupienie uwagi na czynnikach, które mogą wspomagać dobrostan osób tej grupy wiekowej. W prezentowanych badaniach sformułowano hipotezę mówiącą o tym, że ocena stanu zdrowia, poziom religijności oraz zamieszkanie z bliską osobą stanowią pozytywne predyktory ogólnego poziomu dobrostanu eudajmonistycznego seniorów. Sformułowano też bardziej szczegółowe hipotezy dotyczące wybranych wymiarów dobrostanu, które wraz z analizą wyników będą prezentowane w trakcie wystąpienia. Zbadano 115 osób, w tym 93 kobiety i 21 mężczyzn w wieku od 51 do 91 lat ($M=70,0$), będących słuchaczami Uniwersytetu Trzeciego Wieku UPJPII. Wykorzystano następujące narzędzia badawcze: Kwestionariusz Dobrostanu (PWBS) wg. Ryff, Skalę Religijności C-15 wg. Hubera, metryczkę zawierającą między innymi pytania o warunki materialne, relacje z rodziną i ocenę stanu zdrowia. Uzyskane wyniki pozwalają potwierdzić nasze oczekiwania, wskazując, że wyższa ocena stanu zdrowia, bardziej dojrzała religijność oraz posiadanie „współlokatora” sprzyjają doświadczeniu wyższego poziomu dobrostanu eudajmonistycznego seniorów.

Katarzyna Skatacka

Od akceptacji do satysfakcji, czyli czy prężność psychiczna pomaga lepiej się starzeć

Zmiany pojawiające się w funkcjonowaniu jednostki wraz z postępem starzenia się są nieuniknione. Akceptacja zmian, w szczególności tych niekorzystnych, jest wyzwaniem. Pozytywna akceptacja starzenia się wiąże się z wyższą jakością życia, ponieważ pozwala jednostkom dostosować się do nowych okoliczności życiowych i zachować poczucie celu i sensu życia. Jednak wpływ akceptacji starzenia się na satysfakcję z życia nie jest jednolity u wszystkich osób starszych. Czynnikiem, który może mu sprzyjać jest prężność psychiczna. Osoby starsze o wyższej odporności są lepiej przygotowane do radzenia sobie z wyzwaniami związanymi ze starzeniem się, co z kolei zwiększa ich jakość życia. Sugeruje to, że odporność psychiczna może pełnić rolę czynnika ochronnego, wspierającego akceptację starzenia się, podnosząc tym samym jakość życia osób starszych. W celu weryfikacji tego przypuszczenia, przeprowadzono badanie z udziałem 238 osób starszych ($M=72$ lata). Wykorzystano KOP-26 do pomiaru prężności, KPJZ do pomiaru poczucia jakości życia w 4 sferach oraz autorski kwestionariusz mający na celu ocenę stopnia akceptacji własnej starości przez respondentów. Wyniki analiz statystycznych pokazały, że prężność jest mediatorem relacji między akceptacją własnej starości, a jakością życia [$\beta=0,34$ $p<0,01$; CI: 0,25-0,45]. Osoby starsze, które charakteryzowały się wyższym poziomem prężności psychicznej, wykazywały większą akceptację swojej starości oraz wyższe poczucie jakości życia.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Aleksandra Jasielska, Izabela Stankowska-Mazur

Pamięć autobiograficzna seniorów: charakterystyka emocjonalna wspomnień w kontekście przetwarzania emocjonalnego

Pamięć autobiograficzna z wiekiem może ulegać osłabieniu, zwłaszcza jeśli chodzi o niedawne doświadczenia. Pamięć emocjonalna jest jednak stosunkowo trwała. Zgodnie z efektem względnej świeżości, seniorom mogą towarzyszyć wspomnienia niedawnych wydarzeń takich jak wzruszająca rozmowa czy smutek towarzyszący stracie. Chcąc poznać charakterystykę emocjonalną dostępnych wspomnień, zrealizowano dwuetapowe badanie. W etapie pierwszym zastosowano Krótką Skalę Oceny Stanu Umysłowego (MiniMental), celem wyłonienia seniorów niezdradzających zaburzeń otępiennych. W etapie drugim wzięło udział 160 seniorów w wieku od 56 do 94 lat. Zadanie uczestników polegało na przywołaniu przyjemnej i nieprzyjemnej emocji z minionego tygodnia oraz wypełnieniu Skali Przetwarzania Emocjonalnego. Pisemne wypowiedzi zostały przeanalizowane pod względem obecności werbalnej reprezentacji emocji oraz konotacji emocjonalnej. Wykorzystano w tym celu otwarty system sieciowy Clarin-Sentyment. Uzyskane wspomnienia poddano analizie ilościowej pod kątem obecności lub absencji reprezentacji emocji we wspomnieniu przyjemnym i nieprzyjemnym, różnic w zakresie konotacji emocjonalnej tych wspomnień oraz związku między konotacją emocjonalną wspomnień a przetwarzaniem emocjonalnym. Dokonano także analizy jakościowej w zakresie tematyki wspomnień przywoływanych przez seniorów. Uzyskane wyniki zostaną przedstawione oraz poddane dyskusji w odniesieniu m.in. do charakterystyki świeżej pamięci autobiograficznej seniorów.

Ludmiła Zając-Lamparska, Emilia Zabielska-Mendyk, Dariusz Zapała, Paweł Augustynowicz

Wpływ treningu pamięci operacyjnej na moc fal theta i alfa mierzoną za pomocą EEG u starszych i młodych dorosłych w kontekście zjawiska kompensacyjnej aktywności mózgu osób starszych

Zgodnie z modelem STAC-R (the Scaffolding Theory of Aging and Cognition – Revised) D. Park i P. Reuter-Lorenz, zjawisko kompensacji w funkcjonowaniu poznawczym osób starszych opiera się na mechanizmach neuronalnych i może być indukowane przez różnego rodzaju interwencje. Celem badania było sprawdzenie, czy trening pamięci operacyjnej wpływa na wystąpienie kompensacyjnej aktywności mózgu u osób starszych w postaci wzrostu aktywności okolic czołowych i ciemieniowych (postulowanego w hipotezie CRUNCH). Próba obejmowała 90 osób w okresie późnej dorosłości (60-75 lat) i wczesnej dorosłości (20-35 lat), w tym 45 osób z grupy eksperymentalnej (22 osób starszych i 23 młodych dorosłych) oraz 45 z grupy kontrolnej (21 osób starszych i 24 młodych dorosłych). Oceniliśmy wpływ 12-sesyjnego treningu pamięci operacyjnej na moc theta i alfa mierzoną za pomocą EEG w obszarach czołowo-środkowych i środkowo-ciemieniowych u starszych i młodych dorosłych podczas wykonywania zadania n-back na trzech poziomach trudności. Wyniki badania wskazują, że behawioralne efekty treningu są silniejsze u młodych dorosłych, zaś zmiany w aktywności neuronalnej są bardziej wyraźne u osób starszych. Zmiany zaobserwowane u starszych dorosłych w mocy theta można uznać za zgodne z hipotezą o kompensacyjnej roli zwiększonego zaangażowania kontroli wykonawczej. Z kolei zmiany w mocy alfa w tej samej grupie należy uznać raczej za nieprzystosowawcze. Ponadto, zaobserwowane zmiany okazały się bardziej wskazywać na efekt praktyki niż odzwierciedlać efekt treningu.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Beata Hintze

Opiekunowie osób z otępieniem: wyzwania, obciążenia psychiczne i wsparcie – perspektywa praktyczna

Celem wystąpienia jest zwrócenie uwagi na narastający problem opiekunów osób z otępieniami. Dane WHO wskazują na przyrost osób w wieku senioralnym w populacji. Zjawisko to określa się mianem „starzejącego się społeczeństwa”. Otępienie staje się coraz powszechniejszym problemem w populacji seniorów. Opieka nad osobą z otępieniem jest narastającym obciążeniem, a rodzaj i zakres sprawowanej opieki zmienia się wraz z postępem otępienia, jak również chorób współistniejących. Opiekunowie początkowo nadzorują czynności bardziej złożone (np. podawanie leków), ale wraz z pogorszeniem się stanu bliskiego, opieka staje się całodobowa z zapewnieniem wszystkich potrzeb, w tym pielęgnacyjnych. Opiekunowie (najczęściej senior współmałżonek/ lub dorosłe dziecko w okresie średniej lub późniejszej dorosłości) przejawiają różne postawy, które dodatkowo mogą być źródłem stresu dla opiekuna i bliskiego. Identyfikacja postaw u opiekunów jest ważnym elementem pracy terapeutycznej. U osób z wieloletnim obciążeniem opieką rozwija się tzw. zespół opiekuna, składający się z objawów fizycznych, psychosomatycznych i psychospołecznych. Badania i obserwacje kliniczne wykazały, że u opiekunów dochodzi częściej do pogorszenia zdrowia psychicznego (szczególnie zaburzeń depresyjnych) w porównaniu z osobami bez takiego obciążenia. Odnotowano u nich także pogorszenie w zakresie zdrowia somatycznego. Praca z opiekunem powinna być ukierunkowana na przeciwdziałanie niekorzystnym konsekwencjom obciążenia.

Sesja tematyczna 6 – Psychologia w edukacji

Maria Aleksandrovich, Femke Hovinga

Odkrywanie ukrytego potencjału: międzykulturowa replikacja badania „(Nie)rozpoznani” / „(Un)identified”, dotyczącego uprzedzeń w identyfikacji uczniów zdolnych w Polsce

Identyfikacja uczniów zdolnych często opiera się na subiektywnej ocenie nauczycieli, która bywa obarczona błędami poznawczymi – szczególnie w odniesieniu do dziewcząt, dzieci z niższym statusem społeczno-ekonomicznym oraz uczniów z doświadczeniem migracyjnym. Holenderskie badanie na dużą skalę pt. „(Nie)rozpoznani” objęło ponad 5000 uczniów szkół podstawowych i wykorzystało kulturowo neutralne, cyfrowe narzędzie ZOOV+ do oceny potencjału poznawczego. Wyniki były zaskakujące – jedynie 48% uczniów o wysokich zdolnościach zostało rozpoznanych przez nauczycieli jako uzdolnieni. Celem projektu realizowanego w Polsce jest replikacja badania w celu zidentyfikowania potencjalnych uprzedzeń w procesie rozpoznawania zdolności uczniów w polskim kontekście edukacyjnym, a także opracowanie praktycznych, równościowych rekomendacji. Zakłada się dostosowanie cyfrowego narzędzia przesiewowego ZOOV+ oraz metodologii badawczej do realiów polskiego systemu edukacji. Projekt przewiduje współpracę z lokalnymi badaczami, nauczycielami oraz szkołami z tym, żeby objąć badaniem liczną grupę uczniów edukacji wczesnoszkolnej (szkoła podstawowa) oraz nauczycieli zaangażowanych w proces identyfikacji uzdolnień. Podczas wystąpienia zostaną zaprezentowane kluczowe wyniki badania przeprowadzonego w Holandii oraz omówiony planowany przebieg badań w Polsce. Projekt ma na celu wsparcie bardziej inkluzywnego podejścia do edukacji uczniów zdolnych w Polsce i poza jej granicami.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Dominika Wiśniewska

Wsparcie społeczne w szkole dla dzieci KODA

Dzieci słyszące wychowywane przez rodziców Głuchych rozpoczynają edukację szkolną bez wiedzy na temat kultury osób słyszących. Język polski foniczny znają w stopniu komunikatywnym, czasami rozpoznaje się u nich proste opóźnienie w rozwoju mowy (Podgórska - Jachnik, 2020). Nikt nie diagnozuje gotowości kulturowej, społecznej do rozpoczęcia edukacji. Dzieci KODA doświadczają całego spektrum frustracji związanego z brakiem skuteczności komunikacyjnej, nieefektywności proponowanych rówieśnikom zabaw, odczytywaniem sygnałów niezadowolenia od wychowawców przedszkolnych, oczekiwań rodziców Głuchych (Wiśniewska, 2020). Referat stanowi analizę 4 studiów przypadku dzieci KODA rozpoczynających edukację szkolną. Omówione zostaną trudności dzieci i sposób w jaki te trudności zastały zinterpretowane przez system edukacyjny. Autorka zaproponuje efektywne formy wsparcia społecznego dla dzieci KODA rozpoczynających edukację szkolną.

Karolina Małek, Grażyna Katra

Edukacja, nauczyciel i uczeń. Przekonania dotyczące roli i zadań nauczyciela w oczach studentów specjalizacji nauczycielskich UW

To, jak nauczyciel postrzega proces nauczania oraz swoje i ucznia role, wpływa na charakter stawianych sobie celów i sposób ich realizacji. Kluczowe jest zatem ustalenie, czy proces dydaktyczny traktowany jest jako współtworzona z uczniem przestrzeń budowania rozumienia i eksploracji (student-centered), czy też jako obszar podlegający kontroli nauczyciela przekazującego wiedzę (teacher-centered) (Serin, 2018). Rola nauczyciela może być ujmowana różnie – jako przewodnika, tłumacza, inspiratora, urzędnika czy wychowawcy (Kwieciński, 1998; Strutyńska, Karwowski, 2019). Celem badania było sprawdzenie, jak studenci rozpoczynający edukację na kierunkach nauczycielskich Uniwersytetu Warszawskiego postrzegają rolę nauczyciela i ucznia. W badaniu wzięło udział 35 osób (ankiety) oraz 16 osób (wywiady). Wyniki ukazują złożoność w postrzeganiu roli nauczyciela i ucznia oraz różnorodne podejścia do procesu dydaktycznego. Respondenci podkreślali znaczenie indywidualizacji i podmiotowości ucznia, a także wyrażali zainteresowanie nowoczesnymi metodami nauczania i rozwijaniem kompetencji psychologicznych wspierających relacje z uczniami. Jednocześnie w wypowiedziach obecna była tradycyjna wizja nauczyciela jako przekaziciela wiedzy. Wyniki mogą stanowić inspirację przy projektowaniu programów kształcenia nauczycieli.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Lidia Zabłocka-Żytka, Kamila Dobrenko, Maria Weker

UMeHeLP – Model promocji zdrowia psychicznego na uczelni wyższej jako odpowiedź na aktualne wyzwania dotyczące zdrowia psychicznego studentów

Wprowadzenie: Badania oraz obserwacje kliniczne w Polsce i na świecie wskazują na wzrost trudności w obszarze zdrowia psychicznego w grupie osób studiujących (Segar i in., 2024; Talarowska i in., 2023; Zabłocka-Żytka, 2015). Rekomendacje dotyczące wspierania zdrowia psychicznego oraz jego promocji podkreślają m.in. konieczność budowania i implementacji modelowych programów promocji zdrowia psychicznego, których celem jest kształtowanie, wzmacnianie zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałanie rozwojowi zaburzeń zdrowia psychicznego (Greacen i in., 2012; Nielsen i in., 2024; Ostaszewski, 2014).

Cel: Prezentacja podstaw teoretycznych i praktycznych działań promujących zdrowie psychiczne wśród studentów oraz przygotowanego na tej podstawie modelu promocji zdrowia psychicznego na uczelni wyższej UMeHeLP.

Metoda: Model UMeHeLP bazuje na rozwiązaniach wykorzystywanych w ochronie zdrowia psychicznego w służbie zdrowia oraz wobec ludzi doświadczających silnych kryzysów m.in. migrantów (Zabłocka-Żytka, Dobrenko, Weker, 2023). Założeniem jest praca na zasobach oraz uwzględnienie i włączenie w spójne działania całej społeczności akademickiej.

Osoby badane: Model został wprowadzony na jednej z uczelni warszawskich. Udział w działaniach realizowanych w ramach modelu wzięli przedstawiciele społeczności akademickiej – studenci, kadra naukowo-dydaktyczna oraz pracownicy administracji.

Wyniki: Wyniki ewaluacji wskazują na zasadność działań zgodnie z prezentowanym modelem m.in. zwiększenie badanych wskaźników zdrowia psychicznego osób biorących udział w aktywnościach, zwiększenie poczucia wspólnotowości.

Wnioski: Model UMeHeLP wydaje się być efektywną propozycją działań w obszarze promocji zdrowia psychicznego m.in. w grupie studentów i tym samym przyczyniać się do realizacji aktualnego wyzwania wobec osób studiujących, a mianowicie – kształtowania, wzmacniania oraz utrzymania ich zdrowia psychicznego.

Organizatorzy:

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Sesja tematyczna 7 – Rodzicielstwo i wczesny rozwój dziecka

Anna Chwastek, Dominika Karaś, Izabela Huczevska, Joanna Leśniak, Monika Mynarska

Polska rewizja Skali Motywacji Rodzicielskich: Znaczenie obaw związanych ze zdrowiem przyszłego dziecka

Niska dietność i rosnący odsetek bezdietnych to wyzwania ekonomiczne i społeczne, interesujące badaczy różnych dziedzin. Psychologowie badają motywacje do rodzicielstwa i bezdietności, podkreślając ich znaczenie dla dobrostanu jednostki. Decyzje prokreacyjne są też ważne w naukach o zdrowiu, gdyż wiążą się ze zdrowiem reprodukcyjnym. Intencje dotyczące ciąży mogą kształtować stan zdrowia matki i dziecka. Choć aspekty medyczne są związane z reprodukcją, badania motywacji prokreacyjnych rzadko uwzględniają obawy dotyczące ciąży, porodu i zdrowia przyszłego dziecka. Celem badania była adaptacja Skali Motywacji do Rodzicielstwa (CMS), opracowanej w Portugalii w 2015 roku przez Guedes i współpracowników, do polskiego kontekstu oraz jej rozszerzenie o obawy zdrowotne dotyczące przyszłego potomstwa, w tym choroby genetyczne. W badaniu wzięło udział 386 dorosłych Polaków, którzy wypełnili polską wersję CMS w formie ankiety internetowej. W wymiarze Negatywnej Motywacji wyodrębniono dwie podskale: obawy o zdrowie dziecka i lęk przed przekazaniem choroby genetycznej. Obie wykazały wysoką spójność wewnętrzną i trafność różnicową, przy czym druga silnie korelowała negatywnie z chęcią posiadania dzieci. Rozszerzona wersja CMS lepiej uwzględnia obawy zdrowotne w motywacjach prokreacyjnych. Czynniki te mogą mieć znaczenie nie tylko w decyzjach o rodzicielstwie, ale także w zdrowotnych zachowaniach kobiet w ciąży, takich jak wybór badań prenatalnych czy dbałość o zdrowie – ważnych zarówno dla matki, jak i dziecka.

Małgorzata Wójtowicz-Szeffler

Od stresu do kompetencji: Znaczenie wsparcia społecznego w życiu rodziców wcześniaków

Rodzicielstwo wcześniaka to wyzwanie pełne emocji i niepewności, związane z problemami zdrowotnymi dziecka i podwyższonym poziomem stresu rodzicielskiego. Wsparcie społeczne pełni istotną rolę w łagodzeniu skutków stresu i wspieraniu adaptacyjnych strategii radzenia sobie, jednak jego wpływ nie został dostatecznie zbadany w kontekście rodzicielstwa wcześniaków. Celem badania była analiza zależności między stresem rodzicielskim, strategiami radzenia sobie oraz kompetencjami rodzicielskimi u rodziców wcześniaków, z uwzględnieniem moderacyjnej roli wsparcia społecznego pochodzącego z różnych źródeł (rodzina, przyjaciele, instytucje, profesjonaliści). Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem standaryzowanych kwestionariuszy do oceny poziomu stresu, strategii radzenia sobie i kompetencji rodzicielskich. Zastosowano analizę moderacyjną w celu identyfikacji wpływu wsparcia społecznego. W badaniu wzięło udział 200 rodziców wcześniaków, zróżnicowanych pod względem wieku, płci oraz poziomu wsparcia społecznego. Wyniki wskazują na istotne współzależności między wsparciem otrzymywanym przez rodziców wcześniaka, a stosowaniem adaptacyjnych strategii radzenia sobie. Najbardziej efektywne okazało się wsparcie emocjonalne od bliskich oraz profesjonalne wsparcie instytucjonalne, w tym korzystanie z wczesnego wspomagania rozwoju. Podsumowując, zidentyfikowane różnice w efektywności różnych form wsparcia wskazują na potrzebę tworzenia zindywidualizowanych programów wsparcia, dostosowanych do specyfiki potrzeb rodziców wcześniaków.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Weronika Araszkiewicz, Monika Podstolak, Karolina Babis, Anna Malinowska-Korczak, Anna Anzulewicz, Przemysław Tomalski, Zuzanna Laudańska
Uwaga wzrokowa niemowląt przed i po nabyciu umiejętności siedzenia – ubieralny eyetracker jako narzędzie badawcze

Psychologów rozwojowych od lat interesuje uwaga wzrokowa niemowląt. Jednak w jaki sposób badane jest, na co dziecko patrzy? Jednym ze sposobów jest wykorzystanie ubieralnego eye-trackera (Franchak et m.in., 2011; 2016; Yu & Smith, 2013). Eye-tracker nagrywa otoczenie z perspektywy pierwszoosobowej oraz wskazuje, na jaki element otoczenia (ang. Area-of-Interest, AOI) dziecko patrzy i jak długo. Badania własne mają na celu sprawdzenie, czy i jak zmienia się uwaga wzrokowa niemowląt przed i po nabyciu umiejętności siedzenia, która jest jednym z ważniejszych kamieni milowych w rozwoju niemowląt. Ta nowa perspektywa pozwala im angażować się w otaczające ich środowisko w nowy sposób, między innymi w zakresie eksploracji i manipulacji przedmiotami (Milincek, 2022). Ubieralny eye-tracker zostanie wykorzystany do zbadania uwagi wzrokowej 15 niemowląt podczas swobodnej zabawy. Dane zostaną zebrane dwukrotnie, przed i po nabyciu umiejętności siedzenia, a następnie zakodowane i porównane pomiędzy spotkaniami. Technologia ubieralnego eye-trackingu nie została jeszcze rozpowszechniona w badaniach niemowląt podczas swobodnej zabawy, stąd konieczne jest przeprowadzenie analizy pod kątem jakości danych. Uwaga wzrokowa na zabawki i twarze zostanie zakodowana przez niezależnych koderów na podstawie danych eye-trackingowych nałożonych na nagrania z kamery odpowiadającej polu widzenia niemowlęcia. Dane zostaną porównane pod kątem stopnia zgodności.

Aleksy Gierek, Maja Thiele, Arkadiusz Biatek

Podajesz czy się droczysz? – eksploracyjne badanie droczenia się niemowląt

Droczenie się, rozumiane jako celowa prowokacja w zabawie z drugą osobą, pojawia się w spontanicznych interakcjach dzieci z ich opiekunami pod koniec pierwszego roku życia. Za jedną z form droczenia można uznać zachowanie jakby podawania (as if giving), polegające na wycofaniu podawanego przedmiotu. W ramach podłużnego projektu badawczego przeprowadzonego w Child Lab UJ rejestrowano swobodną interakcję niemowląt i matek. W repertuarze zachowań niektórych niemowląt w wieku od 9 do 14 miesięcy zaobserwowano zachowanie polegające na podawaniu i wycofywaniu przedmiotu. Zachowanie niemowląt i matek w trakcie droczenia się zostało zakodowane mikroanalitycznie (spowolnienie 0,4) w programie Interact z wykorzystaniem kodów obejmujących: podawanie i wycofywanie przedmiotu przez dziecko, wspólne trzymanie go w trakcie epizodu, zachowania matki w odpowiedzi na ruchy dziecka, ekspresję emocjonalną matki i dziecka oraz kierunek ich spojrzenia. W analogiczny sposób zakodowano także epizody podawania przez niemowlęta przedmiotu. W trakcie wystąpienia zaprezentowany zostanie szczegółowy opis epizodów droczenia się. Podjęta zostanie również próba identyfikacji ich procesualnego i relacyjnego charakteru oraz porównania do epizodów podawania. Zaprezentowane wyniki mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia pojawiającego się w niemowlęctwie droczenia się i humoru, a także trajektorii ich rozwoju. Droczenie się niemowląt rozważone zostanie także w kontekście jego ewolucyjnych korzeni.

Organizatorzy:

Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Kamil Janowicz, Konrad Piotrowski

Predyktory 29ezilien gatekeepingu wśród matek i ojców – badanie podłużne

Parental gatekeeping dotyczy aspektu relacji między partnerami-rodzicami i tego, w jaki sposób wpływają oni nawzajem na swoje funkcjonowanie w roli rodzica. W tym badaniu podłużnym zweryfikowaliśmy znaczenie osobowości, perfekcjonizmu, tożsamości rodzicielskiej i romantycznej oraz zdrowia psychicznego jako potencjalnych predyktorów trzech wymiarów 29ezilien gatekeeping'u (kontrola, zachęcanie, zniechęcanie) rok po narodzinach dziecka. W badaniu udział wzięło 234 par rodziców będących w pierwszej ciąży. Za pomocą modelowania równań strukturalnych zweryfikowaliśmy, które z ww. czynników (i w jaki sposób) przewidują natężenie poszczególnych wymiarów 29ezilien gatekeeping'u. Nasze analizy ujawniły szereg różnic pomiędzy matkami i ojcami w zakresie tego, które czynniki są predyktorami 29ezilien gatekeeping'u. Jedyne dwa wspólne dla matek i ojców czynniki to silniejsze zaangażowanie i poszukiwanie głębokie w domenę relacji romantycznej, które przewidywały wyższy poziom współpracy i zachęcania. Zaobserwowaliśmy ponadto, że osobowość (niższe ugodowość i otwartość na doświadczenia) oraz silniejsze natężenie symptomów depresyjnych przewidywały wyższy poziom zniechęcania partnera przez matki. Nasze badanie wykazało, że odmienne czynniki kształtują gatekeeping matek i ojców, co wydaje się istotne dla praktyki psychologicznej i pracy z rodzicami. Ponadto, wyniki te pokazują, że w przyszłych badaniach na ten temat należy uwzględniać perspektywę i doświadczenia obojga rodziców.

Symposium 5b – Metody jakościowe w badaniach rozwoju z perspektywy psychologii i pedagogiki

Grażyna Kutra

Subiektywne kryteria dojrzałości u mężczyzn

Badanie dotyczyło rozumienia pojęcia dojrzałości osobowej wśród mężczyzn w różnej fazie dorosłości. Ponadto, celem badania było porównanie wydobytych z narracji kryteriów dojrzałej osobowości i ich porównanie z kryteriami zawartymi w teorii Piotra Olesia. W badaniu przeprowadzonym metodą wywiadu częściowo ustrukturalizowanego uczestniczyło 10 mężczyzn. Wywiady zostały poddane analizie tematycznej (Braun, Clarke, 2006), w wyniku której wyodrębniono 6 głównych tematów: odpowiedzialność osobista; dojrzałość społeczna; dojrzałość emocjonalna; dojrzałość intelektualna; kształtowanie dojrzałości oraz osiągnięcie harmonii pomiędzy ważnymi sferami życia. Dodatkowo przeprowadzono porównanie narracji mężczyzn znajdujących się w różnych fazach życia (wczesnej i średniej), które wskazują na następujące różnice w rozumieniu, czym jest dojrzałość. Starsi mężczyźni przywiązują większą wagę funkcjonowania emocjonalnego (empatii, wrażliwości) w porównaniu z młodszymi uczestnikami badania. Okazało się również, że badani wskazują na podobne do zaproponowanych przez Olesia kryteria dojrzałości, ale dodają jeszcze znaczenie harmonii między różnymi obszarami życia oraz rolę świadomej akceptacji siebie. Oznacza to, że należałoby zmodyfikować istniejące koncepcje dojrzałej osobowości o dodatkowe wymiary, co wymaga dalszych badań.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Karolina Małek, Zuzanna Krajewska

Relacyjność w szkole – znaczenia doświadczeń licealnych z perspektywy osób w okresie wyłaniającej się dorosłości

Jednym z zadań wyłaniającej się dorosłości jest nadawanie znaczenia przeszłym doświadczeniom. Tworzenie złożonej narracji o sobie i swoim życiu rozpoczyna się w adolescencji i rozwija w kolejnym etapie życia (McAdams, 2011). Proces ten polega na integrowaniu wspomnień w spójną całość, by lepiej rozumieć siebie i wydarzenia z życia (Lindqvist, 2015). Wspomnienia, niezależnie od ich zgodności z faktami, stanowią osobistą prawdę o sobie i świecie, tworząc indywidualną hierarchię wartości (Miller i Shifflet, 2016). Wspomnienia szkolne wpływają na trwałe przekonania dotyczące siebie, szkoły i edukacji (Haught i in., 2015; Rätty, 2007). Refleksyjność młodych dorosłych ujawnia nowe znaczenia tych doświadczeń i ich wpływu na dalsze życie. Celem badania było pogłębienie wiedzy o znaczeniu relacji szkolnych w życiu młodych dorosłych oraz zrozumienie, jak postrzegają wpływ liceum na swoją tożsamość i rozwój. Przeprowadzono wywiady z dziesięcioma osobami w wieku 22–26 lat, a następnie poddano je analizie tematycznej. Wyniki podkreślają znaczenie relacji z nauczycielami oraz atmosfery szkolnej jako kluczowego kontekstu rozwoju. Uczestnicy przyjmowali dwie perspektywy: emocjonalną, z okresu adolescencji oraz refleksyjną – z dystansu wyłaniającej się dorosłości.

Elżbieta Dryll

Rodzicielskie „bajki na dobranoc” w rozwoju moralnym dzieci przedszkolnych: Badania narracyjne

Celem badania było określenie roli przekazu narracyjnego w rozwoju moralnym dzieci. Narracja fabularna jest ważnym narzędziem wpływu wychowawczego, stanowi bowiem medium, które promuje określony wzór zachowania. Zarówno rodzicielski przekaz, jak i poziom rozwoju moralnego dzieci były badane przy pomocy analizy treści narracji stworzonych przez ojców, matki i dzieci (30 triad, z jedynakami, 16 córkami i 14 synami). Matki i ojcowie pisali dla dzieci „bajki na dobranoc”, a ponadto badani byli przy pomocy dwóch kwestionariuszy adresowanych do emocji moralnych: empatii i poczucia winy. Dzieci miały za zadanie dokończyć przedstawione im historyjki i odpowiedzieć na kilka pytań odnośnie ich treści. Na podstawie analizy teoretycznej określono formalne elementy wzoru postępowania po przewinieniu polegającym na skrzywdzeniu innego dziecka. Są to: odczucia (emocje moralne), intencje, działania, konsekwencje dla sprawcy i rola osób trzecich. Każda z tych kategorii miała swoje tekstowe realizacje, których różnorodność wyznaczył sam uzyskany materiał. Badane dzieci, na podstawie cech ich opowiadań (zakończeń historyjek i odpowiedzi na pytania), można było zaliczyć do operujących schematem dojrzałym (charakteryzowały się nim dzieci 7-letnie) lub dojrzewającym (5-letnie), albo schematem niedojrzałym, który nie był związany z wiekiem. Chociaż nie odnotowano bezpośrednich związków pomiędzy poziomem dojrzałości schematów zachowania w sytuacji przewinienia dzieci a empatią czy poczuciem winy ich rodziców, to wystąpiły liczne i wyraźne związki pomiędzy poziomem dojrzałości dziecięcych schematów a różnymi realizacjami poszczególnych kategorii treściowych w opowiadaniach matki i ojca. Taki wynik najlepiej świadczy o znaczeniu opowieści jako medium przekazu treści moralnych.

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Anna Cierpka, Kinga Woźniakowska

Rozwój tożsamościowy podczas wymiany studenckiej Erasmus+ z perspektywy osób studiujących. Analiza tematyczna

Badania wskazują, iż udział w zagranicznej wymianie studenckiej (Erasmus+) może stanowić istotną przestrzeń dla rozwoju tożsamości osób wkraczających w dorosłość. Brakuje jednak danych dotyczących polskiego kontekstu. Celem wystąpienia jest prezentacja wyników eksploracji doświadczeń postrzeganych jako kluczowe dla rozwoju tożsamościowego osób studiujących podczas wymiany Erasmus+ oraz czynników mających znaczenie dla dynamiki tych procesów. Przeprowadzono wywiady częściowo ustrukturyzowane z dziesięciorgiem polskich absolwentek i absolwentów mobilności edukacyjnej. Zebrane dane zostały opracowane metodą analizy tematycznej (Braun i Clarke, 2006). Zidentyfikowano pięć doświadczeń kluczowych dla procesów zmian: (a) mierzenie się z przeciwnościami losu i nowymi wyzwaniami; (b) formowanie nowych bliskich relacji o charakterze transformacyjnym; (c) zanurzenie w innej kulturze i obcowanie z innością; (d) funkcjonowanie w nowych innych okolicznościach oraz m.in. intensywność wrażeń i bogactwo nowych doznań. Wyodrębniono ponadto cztery czynniki wpływające na dynamikę procesów zmian: (a) postawa otwartości, wobec tego, co przynosi życie, (b) otwartość, proaktywność, odwaga do wychodzenia ze strefy komfortu, (c) poprzednie doświadczenia zagraniczne i związane z mieszkaniem samodzielnie oraz (d) powrót zmienionej osoby do niezmiennego środowiska. Wnioski prowadzą do uznania opisywanego doświadczenia jako istotnie tożsamościotwórczego z perspektywy uczestników badania.

Symposium 6 – 10 sesja o teorii rozwoju

Zbigniew Łoś

Funkcjonalno-strukturalny model organizacji psychicznej jako rama badań rozwoju w dorosłości

Charakterystyka rozwoju dorosłych wymaga całościowego ujęcia, a ono zapożycza strukturę z społeczno-kulturowego otoczenia. By zapożyczenie to nie stało się nadmierne, pożyteczne jest wprowadzenie funkcjonalno-strukturalnego modelu organizacji psychicznej, m.in. takiego jak proponowany przez Z. Łosia (2010). W tym modelu organizacja psychiczna człowieka składa się z czterech funkcjonalnych warstw: witalnej (temperament, zdolności), adaptacji (cele, obrony), upodmiotowienia (JA, styl życia), oraz uduchowienia (wiedza, światopogląd). Proponowane uwarstwienie znajduje wsparcie w psychologii osobowości, psychologii ewolucyjnej i neuropsychologii. Warstwy te w ciągu życia uzyskują kolejno przewagę funkcjonalną. Można zatem wyodrębnić cztery okresy w ciągu życia. Innowacją w proponowanym modelu jest wydzielenie warstwy uduchowienia zwykle w psychologii spychanej do warstw niższych. Możliwe jest eklektyczne wykorzystanie do opisu poszczególnych warstw zarówno koncepcji klasycznych (m.in. Eriksona, Levinsona, Allporta, Pecka, Pascual-Leone'a), jak i współczesnych.

Organizatorzy:

Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Ludmiła Zajac-Lamparska

Odniesienie Zbigniewa Łosia modelu organizacji psychicznej do rozwoju w późnej dorosłości

Model zaprezentowany przez Z. Łosia zostaje skomentowany przez odniesienie do rozwoju w okresie późnej dorosłości. Wzięte są pod uwagę trzy teorie (i) selekcji, optymalizacji i kompensacji Baltesa, (ii) ciągłości Atchleya oraz (iii) gerotranscendencji Tornstama. Stosując pojęcia modelu Łosia do rozumienia rozwoju w okresie starości przyjętego w tych teoriach można wskazać ich zbieżności z modelem oraz rozbieżności, a także zjawiska brane pod uwagę przez wskazane teorie, a nieobecne w modelu. Tym sposobem można sprawdzić użyteczność modelu Łosia jako ramy dla teorii rozwoju w późnej dorosłości.

Lucyna Bakiera

Problemy całościowego ujęcia rozwoju w modelu Zbigniewa Łosia

Celem referatu jest polemiczna analiza funkcjonalno-strukturalnego modelu organizacji psychicznej Zbigniewa Łosia. Model ten stanowi interesującą próbę całościowego ujęcia rozwoju psychicznego i zakłada istnienie czterech hierarchicznych warstw: witalności, przystosowania, upodmiotowienia i uduchowienia. W referacie zostanie przedstawiony komentarz do głównych założeń koncepcji. Po pierwsze, podział na cztery warstwy wydaje się arbitralny i nie znajduje jednoznacznego uzasadnienia w literaturze psychologicznej. Po drugie, empiryczna testowalność modelu pozostaje problematyczna. Każda warstwa zawiera różnorodne konstrukty psychiczne (m.in. cechy osobowości, schematy Ja, światopogląd), co nasuwa konieczność określenia wskaźników poszczególnych warstw. W szczególności warstwa uduchowienia obejmuje szeroki zakres charakterystyk osobowych, co utrudnia jej jednoznaczny pomiar. Po trzecie, model sugeruje, że rozwój psychiczny przebiega w uporządkowanej sekwencji. Założenie linearnej progresji rozwoju psychicznego nie przewiduje regresji m.in. na skutek kryzysów życiowych.

Słowa kluczowe: rozwój psychiczny, dorosłość, model funkcjonalno-strukturalny, testowalność empiryczna.

Agnieszka Bieńkowska

Kwestia duchowości i zagadnienie uniwersalności psychicznego rozwoju

Psychologia rozwoju człowieka w biegu życia przyniosła ze sobą zapotrzebowanie nie tylko na teorie rozwoju w okresie dorosłości, ale również rozwoju w ciągu całego życia jednostek. Przedstawiony przez Zbigniewa Łosia model wskazuje, że podlegająca rozwojowi organizacja psychiczna składa się z czterech warstw: witalności, przystosowania, upodmiotowienia, uduchowienia. Ich kolejność stanowi sekwencję rozwojową. W okresie dzieciństwa przeważają warstwy niższe – witalności i przystosowania, zaś w dorosłości stopniowo większego znaczenia nabierają warstwy wyższe – upodmiotowienia i uduchowienia. Nowym elementem koncepcji jest wyraźne wyodrębnienie warstwy uduchowienia, której rola ma najpełniej ujawniać się dopiero w okresie dorosłości. Określenie znaczenia tej warstwy dla funkcjonowania psychicznego człowieka dorosłego wymagają jeszcze szeroko zakrojonych badań. Zbigniew Łoś stawia też kwestię uniwersalności zmian rozwojowych w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości: społecznej, kulturowej, cywilizacyjnej.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Sesja tematyczna 8 – Rozwój językowy i poznawczy

Magdalena Kochańska

Tworzenie polskich struktur składniowych przez dzieci dwujęzyczne o typowym i zaburzonym rozwoju

Zadanie powtarzania zdań (Srep) jest trafnym narzędziem do oceny zdolności gramatycznych w różnych językach (Blume & Lust, 2017). Mierzy kompetencje językowe (Haman i in., 2017) oraz pozwala na identyfikację dzieci z zaburzeniami rozwoju językowego (Ward i in., 2024). Celem badania jest opisanie kompetencji gramatycznych dzieci dwujęzycznych posługujących się polskim jako jednym z języków, z różnymi profilami neurorozwojowymi oraz z grup ryzyka wskazujących na neuroatypowość. Wykorzystujemy skróconą polską wersję Srep (Przygocka i in., 2021), składającą się z 20 zdań o 3. Poziomach złożoności składniowej. Kontrolujemy zmienne tj. niewerbalne IQ (mierzone TMK; Jaworowska i Szustrowa, 2011), słownictwo (CLT; Haman i in., 2021), SES i środowisko językowe (kwestionariusz rodzicielski PABIQ; Mieszkowska i in., 2021). Analizie poddamy wyniki dzieci (N=30 w każdej grupie): jednojęzycznych, dwujęzycznych z typowym rozwojem poznawczym oraz trzy grupy kliniczne: dzieci z IQ poniżej normy, w spektrum autyzmu i zaburzonym rozwojem językowym. Grupy będą dopasowane wiekiem, płcią i doświadczeniem językowym, m.in. długością ekspozycji na język. Zbadaliśmy już 200 dzieci jedno i dwujęzycznych o typowym rozwoju oraz 30 dzieci z niskimi wynikami w TMK, w wieku 5 i 6 lat. Trwają badania w grupach klinicznych. Uzyskane wyniki pozwolą na określenie różnych ścieżek rozwoju gramatycznego oraz specyfiki nabywania więcej niż jednego języka w kontekście neuroatypowości.

Natalia Banasik-Jemielniak, Magdalena Kochańska, Joanna Świdorska, Dawid Walczak

Badać z misiem czy bez misia? Porównanie dwóch procedur Zadania Powtarzania Zdań

Zadanie Powtarzania Zdań to powszechnie stosowana metoda oceny kompetencji gramatycznych dzieci, również dzieci dwu- i wielojęzycznych (Leclercq et al., 2014; Polišenská et al., 2015). Wersje tego narzędzia różnią się m.in. formą prezentacji – od uproszczonej graficznie po wersję z animacją i elementem narracji. Celem naszego badania było sprawdzenie, czy jest różnica w wynikach dzieci w Zadaniu Powtarzania Zdań między prostą a animowaną wersją. W badaniu wzięło udział 75 dzieci w wieku 5;0–6;11, uczęszczających do przedszkoli dwujęzycznych. Każde dziecko zostało przebadane dwukrotnie w odstępie dwóch tygodni – raz procedurą z narracją i grafiką, a raz bez tych elementów. Analiza wyników z wykorzystaniem testu Wilcoxa wykazała, że dzieci, które najpierw wykonywały wersję z narracją, osiągały istotnie wyższe wyniki w późniejszym teście uproszczonym ($W = -2.91$, $p < .01$). W grupie, która rozpoczynała od wersji uproszczonej, różnica między wynikami nie była istotna statystycznie ($W = -1.89$, $p = .06$). W analizie całej próby również nie odnotowano istotnych różnic między wersjami zadania ($W = -1.23$, $p = .22$). Natomiast porównanie wyników pierwszego i drugiego pomiaru, niezależnie od rodzaju wersji, ujawniło istotny wzrost wyników w drugim pomiarze ($W = -3.45$, $p < .001$), co sugeruje efekt uczenia się. Wyniki nie wskazują na to, by forma miała znaczenie dla wyniku w zadaniu.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Szymon Bręński

Kiedy ilość przechodzi w jakość. Efekt interferencji semantycznej w nazywaniu obrazków u dzieci, młodzieży i dorosłych

Nazywanie obrazków to metoda używana do badania procesu mówienia, mająca bogatą tradycję w psycholingwistyce. Badania pokazują, że w dzieciństwie i adolescencji wzrasta szybkość nazywania obrazków, spada liczba błędów i zwiększa się odporność na dystrakcję. Podstawowy wniosek, jaki nasuwa się na podstawie otrzymywanych wyników, pozwala uznać, że system produkcji mowy jest już stosunkowo dobrze rozwinięty pod koniec okresu przedszkolnego, a zmiany rozwojowe zachodzące w późnym dzieciństwie i adolescencji mają bardziej charakter ilościowy niż jakościowy. Przeprowadzono badanie poprzeczne, którego celem było sprawdzenie, jak silnie na proces mówienia w różnych grupach wiekowych wpływa dystrakcja (interferencja semantyczna). Uczestnicy (dzieci, młodzież i dorośli; N = 150) nazywali obrazki w warunkach interferencji semantycznej, a rejestracji podlegały czas reakcji, liczba błędów oraz liczba pauz wypełnionych. Wyniki pokazały, że wykonanie zadania różniło się w badanych grupach wiekowych i poprawiało się wraz z wiekiem, czego miarą był malejący efekt interferencji semantycznej (różnica ilościowa). Jednocześnie zaobserwowano różny jakościowo wpływ dystrakcji na organizację procesu mówienia. U dorosłych dystrakcja powodowała tylko opóźnienie nazywania, natomiast u najmłodszych uczestników nie tylko wydłużała czas nazywania, ale także wpływała na zwiększenie liczby pauz i obniżenie poprawności wykonania. Wyniki te są omawiane w kontekście rozwoju mechanizmów kontroli mowy.

Dorota Maria Jankowska

Efekt wieku względnego w rozwoju kreatywności. Wnioski z badania podłużnego

Efekt wieku względnego (Relative Age Effect, RAE) odnosi się do różnic wieku między dziećmi w tej samej kohorcie szkolnej oraz ich wpływu na rozwój. Niniejsze badanie longitudinalne miało na celu analizę występowania RAE w rozwoju kreatywności dzieci (N = 286). Kreatywność oceniano czterokrotnie w ciągu dwóch lat edukacji wczesnoszkolnej (II i III klasa szkoły podstawowej) przy użyciu Rysunkowego Testu Twórczego Myślenia (TCT-DP). Wyniki potwierdziły istnienie RAE w rozwoju kreatywności – relatywnie starsi uczniowie konsekwentnie osiągalni wyższe wyniki w zakresie zdolności twórczych. Wbrew przewidywaniom, różnice między starszymi i młodszymi uczniami nie ulegały zatarciu wraz z upływem czasu. Otrzymane wyniki podkreślają potrzebę dalszych badań nad długoterminowymi konsekwencjami efektu względnego wieku w kontekście rozwoju kreatywności.

Organizatorzy:

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Sesja plakatowa

Kamil Janowicz

Post-Game Depression Scale – nowe narzędzie do badania doświadczeń graczy po zakończeniu gry wideo

Post-game 35eziylencj (PGD) to zjawisko często opisywane potocznie (m.in. w mediach społecznościowych) przez użytkowników gier wideo, ale stosunkowo słabo przebadane. W związku z tym, stworzyliśmy narzędzie do ilościowego badania post-game 35eziylencj. Na podstawie badań jakościowych dot. PGD, stworzyliśmy wstępną pulę 53 itemów. Po weryfikacji ich przez ekspertów, do analiz użyliśmy 20 itemów. Przeprowadziliśmy dwa badania na łącznej grupie 385 graczy. Dalsze analizy (eksploracyjna i konfirmacyjna analiza czynnikowa) doprowadziły do powstania finalnej, 17-itemowej wersji Post-Game Depression Scale (P-GDS), składającej się z czterech podskal o co najmniej akceptowalnej rzetelności wewnętrznej: Ruminaacje dot. Gry ($\alpha = .82$), Brak Domknięcia ($\alpha = .83$), Potrzeba Ponownego Przejścia ($\alpha = .76$) i Anhedonia Medialna ($\alpha = .66$). Model ten cechował się dobrym dopasowaniem do danych (CFI=.99; TLI=.99; RMSEA=.06; SRMR=.07). W ramach badania trafności P-GDS przeanalizowaliśmy zależności między wynikami w P-GDS a skłonnością do ruminaacji, problemami w przetwarzaniu emocji, natężeniem symptomów depresyjnych i dobrostanem. Zgodnie z przewidywaniami, zaobserwowaliśmy pozytywne korelacje pomiędzy silniejszym natężeniem PGD a skłonnością do ruminaacji, silniejszym zaleganiem negatywnych emocji, wyższym natężeniem symptomów depresyjnych i niższą satysfakcją z życia. Nasze wyniki pokazują, że P-GDS jest narzędziem rzetelnym i trafnym i może służyć do dalszych badań zjawiska post-game 35eziylencj.

Natalia Ziółkowska, Kamilla Bargiel-Matusiewicz, Katrine Esholdt; Agnieszka Łyś, Ana Baranda, Elena Santa Cruz, Noelia da Quinta, Yolanda Ríos, Patricia Rioja, Maria Heikkilä, Maijaliisa Erkkola, Jelena Meinilä

Problematyka neofobii żywieniowej z perspektywy kształtowania zdrowych nawyków żywieniowych – badanie międzykulturowe wśród rodzin europejskich

Wprowadzenie: Badanie dotyczy problematyki neofobii żywieniowej wśród rodziców i dzieci, zdrowych zachowań żywieniowych i zrównoważonych praktyk związanych z odżywianiem wśród europejskich rodzin.

Cel: Badanie jest częścią projektu TITAN (Horizon Europe*), którego celem jest m.in. znalezienie rozwiązań związanych z wyzwaniami i możliwościami, przed jakimi stoją europejskie rodziny, przechodząc na zdrowsze i bardziej zrównoważone zachowania żywieniowe.

Metoda: W badaniu wzięło udział 720 rodziców z Hiszpanii, Finlandii i Polski z dziećmi w wieku od 6 do 12 lat. Dane zostały zebrane za pomocą kwestionariuszy, w tym Skali Neofobii Żywieniowej dla osób dorosłych (Pliner i Hobden, 1992) i wersji zaadaptowanej dla dzieci (Proserpio i in., 2020).

Wykorzystano również ankietę 35eziylencja35ci35zne oraz ankietę dotyczącą zachowań żywieniowych.

Wyniki i wnioski: Wykazano umiarkowaną pozytywną korelację między neofobią rodziców i dzieci. Wynik ten można interpretować w oparciu o perspektywę psychologiczną, m.in. teorię przywiązania, teorię społecznego uczenia się. Stwierdzono negatywny związek między intensywnością neofobii żywieniowej a zdrowym odżywianiem w grupie rodziców. Zaobserwowano różnice międzykulturowe w postrzeganiu barier w zmianie zachowań

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

żywieniowych. Wyniki te podkreślają potrzebę stworzenia interwencji ukierunkowanych na obniżenie neofobii żywieniowej i promowanie zdrowszych i bardziej zrównoważonych praktyk żywieniowych w rodzinach europejskich.

Natalia Ziółkowska, Kamilla Bargiel-Matusiewicz, Ewa Gruszczyńska

Znaczenie religijnych i niereligijnych strategii radzenia sobie ze stresem dla dobrostanu rodziców dzieci chorujących onkologicznie: studium porównawcze w kontekście pandemii COVID-19

Wprowadzenie: Choroba nowotworowa dziecka jest niezwykle stresującą sytuacją dla rodziców, zaś okoliczności pandemii COVID-19 mogły jednocześnie wzmacniać już doświadczany przez rodziców dystres.

Cel: Głównym celem badań była analiza różnic w dobrostanie eudajmonistycznym i hedonistycznym oraz religijnym i niereligijnym radzeniu sobie ze stresem u dwu grup rodziców dzieci chorujących na nowotwór, tj. przed i w trakcie pandemii COVID-19. Badanie miało na celu również sprawdzenie pośredniczącej roli religijnych i niereligijnych strategii radzenia sobie ze stresem w relacji między warunkami sytuacyjnymi a dobrostanem.

Metoda: Badania zostały przeprowadzone w dwóch ośrodkach medycznych. Uczestniczyło w nich 310 rodziców dzieci chorujących onkologicznie. Zastosowano odpowiednią metodę doboru statystycznego i w ostatecznych analizach uwzględniono 222 rodziców (111 par).

Wyniki i wnioski: Analizy wariancji wykazały, iż rodzice zbadani w trakcie pandemii COVID-19 prezentują wyższy poziom pozytywnego afektu oraz pozytywnego przewartościowania w porównaniu do grupy rodziców zbadanych przed pandemią. Seria analiz mediacji ujawniła zaś pośredniczącą rolę negatywnego religijnego radzenia sobie w relacji między warunkami sytuacyjnymi a dobrostanem. Wyniki pokazują, iż wbrew oczekiwaniom kumulacja stresorów nie spowodowała dalszego pogorszenia funkcjonowania rodziców, co może wynikać z centralnej w stosunku do pandemii roli choroby nowotworowej dziecka jako źródła stresu.

Dominika Karaś, Barbara Żygierewicz, Monika Mynarska

Czy tożsamość rodzicielska rodzi się wraz z dzieckiem? Próba opisu tożsamości rodzicielskiej osób bezdzietnych

Formowanie się poczucia tożsamości oraz powołanie na świat potomstwa stanowią ważne zadania rozwojowe. Uczestnikami badań nad tożsamością rodzicielską zwyczajowo są osoby posiadające dzieci. Logicznym wydaje się jednak założenie, że tożsamość rodzicielska nie zawsze rodzi się dopiero wraz z narodzinami dziecka, a jej zręby mogą kształtować się wcześniej – wraz z kształtowaniem się rodzicielskich pragnień i intencji. Dlatego też celem prezentowanych badań jest odpowiedź na pytanie, czy znany w świecie badań nad tożsamością model pięciowymiarowy (obejmujący poszukiwanie głębokie, szerokie oraz ruminacyjne, zaangażowanie oraz identyfikację z nim) jest odpowiedni do opisu tożsamości rodzicielskiej osób nieposiadających jeszcze dzieci. Wyniki badań pilotażowych z wykorzystaniem zmodyfikowanego kwestionariusza Dimensions Identity Development Scale na grupie 156 osób w wieku 18-36 lat ($M = 24.69$, $SD = 4.36$) pokazują wysoką rzetelność niemal wszystkich skal zastosowanego narzędzia. Na wysoką trafność metody wskazują istotne związki z Indekssem Rozwiązania Kryzysu Tożsamości (ISRI) oraz z pragnieniami i intencjami rodzicielskimi. Zbadano również pięcioczynnikową strukturę zastosowanego narzędzia z wykorzystaniem confirmacyjnej analizy czynnikowej. Uzyskane wyniki wskazują na możliwość zastosowania metody do pomiaru wczesnych etapów formowania się tożsamości rodzicielskiej u osób dorosłych nie posiadających jeszcze potomstwa, co może przyczynić się do zrozumienia tego złożonego procesu.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Jakub Duras, Konrad Piotrowski

Polska adaptacja Skali Wymiarów Rozwoju Tożsamości (DIDS) do pomiaru tożsamości rodzicielskiej

Tożsamość rodzicielska najczęściej definiowana jest jako stopień identyfikacji i integracji roli rodzicielskiej z innymi domenami tożsamości oraz jako zbiór autodefinicji, przekonań, wartości oraz cech subiektywnie kluczowych dla osoby w kontekście rodzicielstwa („Kim jestem jako rodzic?”). Obecnie dostępne narzędzia (U-MICS) nie obejmuje jednak tego drugiego aspektu tożsamości. W odpowiedzi na tę lukę, w dwóch pomiarach trwającego badania podłużnego (N = 409; M = 32.45, SD = 4.04) wykorzystano zmodyfikowaną wersję Skali Wymiarów Rozwoju Tożsamości, celem analizy jej właściwości psychometrycznych w polskiej kulturze. Głównym celem analiz była weryfikacja struktury czynnikowej skali, równoważności pomiaru, rzetelności i trafności, poprzez eksplorację związków wymiarów skali z innymi miarami tożsamości, wypaleniem rodzicielskim i dobrostanem. Wyniki ujawniły, że narzędzie to cechuje się akceptowalnymi właściwościami psychometrycznymi. Choć dalsza walidacja narzędzia jest wskazana, skala znajduje swoje zastosowanie w badaniach nad tożsamością rodzicielską, oferując szersze i holistyczne ujęcie tego konstruktów na różnych etapach rodzicielstwa.

Anna Szymanik-Kostrzewska

Identyfikacja ze wzorem funkcjonowania Matki-Polki a psychiczne atrybuty dorosłości matek i wypalenie rodzicielskie

Matka-Polka to polski kulturowy stereotyp odnoszący się do pełnienia roli matki – istotnego i normatywnego zadania rozwojowego w życiu kobiet (zob. Havighurst, 1972). Celem prezentowanych badań było określenie stopnia identyfikacji matek ze wzorem funkcjonowania Matki-Polki (zob. Szymanik-Kostrzewska, Michalska, 2020) oraz jego relacji z psychicznymi atrybutami dorosłości i doświadczaniem wypalenia rodzicielskiego. Zastosowano autorski Kwestionariusz Identyfikacji z Matką-Polką (KIM-P, wersja skrócona), Kwestionariusz Kompetencji Psychiczych Osób Dorosłych (KKPD), Kwestionariusz Poczucia Posiadania Kompetencji Psychiczych Osób Dorosłych (KKPD) (zob. Wysota, Bakiera, 2019) oraz Parental Burnout Assessment-PL (zob. Szczygieł i in., 2020). W dobrowolnych, anonimowych badaniach prowadzonych on-line wzięło udział 200 kobiet posiadających przynajmniej jedno dziecko w wieku 1-7 lat. Wysoki stopień identyfikacji z Matką-Polką współwystępował z wysokimi wynikami w zakresie sześciu z ośmiu kompetencji osób dorosłych oraz z wysoką oceną w zakresie poczucia posiadania wszystkich ośmiu kompetencji. Niezależnie od wieku, te matki, które charakteryzowały się większymi kompetencjami dorosłych w opinii społecznej, ale przede wszystkim te, które wierzyły, że posiadają kompetencje psychiczne związane z byciem dorosłym oraz cechy Matki-Polki ułatwiające bycie matką, rzadziej doświadczają wypalenia rodzicielskiego.

Organizatorzy:

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Małgorzata Wójtowicz-Szeffler, Monika Deja, Anna Nogaj, Kamila Komorowska

Adaptacja studentów do warunków studiowania – własności psychometryczne narzędzia KAPS

Problematyka zdrowia psychicznego studentów zyskała w ostatnich latach na znaczeniu, szczególnie w kontekście pandemii COVID-19 oraz nasilających się trudności adaptacyjnych młodych ludzi do warunków studiowania. Rzecznik Praw Pacjenta w raporcie „Zdrowie Psychiczne na Polskich Uczelniach” (2020) wskazał, że wybrane uczelnie organizują już różnorodne formy pomocy psychologicznej. Odpowiedzią na aktualne potrzeby jest projekt Akademicka Pomoc Psychologiczna (APPA), którego głównym celem jest zweryfikowanie zakresu funkcjonowania i oddziaływania różnych form pomocy psychologicznej oferowanej studentom na terenie ich macierzystych uczelni. Projekt koncentruje się także na rozpoznaniu możliwości radzenia sobie studentów z problemami adaptacyjnymi w środowisku akademickim, a także ocenie efektywności różnych form wsparcia psychologicznego, z uwzględnieniem specyfiki kierunków studiów: artystycznego, sportowego, technicznego, społecznego i humanistycznego. Na posterze zaprezentowane zostaną wyniki badania pilotażowego, przeprowadzonego na grupie 500 studentów, obejmującego diagnozę możliwości adaptacyjnych studentów oraz weryfikację autorskiego narzędzia diagnostycznego Kwestionariusz Adaptacji Psychologicznej Studenta (KAPS), stworzonego na potrzeby tego projektu. Wyniki są nadal w opracowaniu. Uzyskane dane posłużą do stworzenia rekomendacji modelowych oraz wdrożenia systemowych rozwiązań wsparcia psychologicznego, dostosowanych do specyfiki poszczególnych typów uczelni.

Izabela Huczevska, Monika Mynarska

Trudne doświadczenia rodzinne z dzieciństwa a pragnienie posiadania dziecka we wczesnej dorosłości

Znaczenie decyzji o posiadaniu dzieci dla biegu życia jednostki oraz obserwowany od wielu lat niski wskaźnik urodzeń w krajach rozwiniętych, skłania badaczy do poszukiwania czynników oddziałujących na wybory prokreacyjne jednostki. W oparciu o model decyzji prokreacyjnych W. Millera TDIB (38ezyl-desires-intentions-behavior), niniejsze badanie analizuje, w jaki sposób obecność trudnych dziecięcych doświadczeń w rodzinie pochodzenia oddziałuje na pragnienie posiadania pierwszego dziecka oraz czy relacja ta jest mediowana przez pozytywne i negatywne motywacje rodzicielskie. W badaniu wzięto udział 491 bezdzietnych dorosłych Polaków w wieku 18–35 lat. Do stwierdzenia obecności doświadczeń trudnych w dzieciństwie stworzono listę sześciu doświadczeń rodzinnych (dotyczących m.in. przemocy i uzależnień w rodzinie, rozstania rodziców, czy przewlekłej choroby rodzica). Motywacje rodzicielskie i pragnienie posiadania dziecka oceniano za pomocą Kwestionariusza motywacji rodzicielskich (CBQ-SF). Analiza mediacji wykazała, że obecność jednego lub więcej trudnych doświadczeń w dzieciństwie wywiera negatywny pośredni efekt na pragnienie posiadania dziecka poprzez obniżenie pozytywnej motywacji rodzicielskiej. Motywacja negatywna nie była istotnie powiązana z trudnymi doświadczeniami. Wyniki sugerują, że trudne doświadczenia rodzinne w dzieciństwie mogą osłabiać ciepłe odczucia i pozytywne wyobrażenia związane z posiadaniem dzieci, co może prowadzić do obniżonej chęci posiadania dzieci.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Filip Kozera, Beata Krzywosz-Rynkiewicz

Godność i poczucie sensu życia w obliczu przełomu w średniej dorosłości

Poczucie godności jest przedmiotem badań w kontekście kształtowania tożsamości i systemu wartości w okresie adolescencji oraz bilansu życia w starości. Rzadziej analizowane jest w średniej dorosłości, gdy tożsamość podlega przewartościowaniu pod wpływem życiowych doświadczeń i zmiany ról społecznych. Badanie przedstawia zależności między poczuciem godności a gotowością do odnajdywania sensu życia i radzenia sobie z kryzysami rozwojowymi środka życia. 162 osoby w wieku od 35-60 lat (66% kobiet) wypełniały online kwestionariusze do pomiaru: (1) poczucia własnej godności (wymiary: poznawczy, doświadczania, relacyjny, utraty – KPWG-3 Brudek i Steuden, 2017), (2) poczucia sensu życia (wymiary: obecne, poszukiwane – MLQ – Kossakowska i in., 2013), (3) przełomu połowy życia (wymiary: pozytywny bilans życia, nasilenie kryzysu, przewartościowania – KPPŻ – Kluska i in. 2016). Wyniki pokazują, że istnieje związek pomiędzy poczuciem własnej godności a obecnym i poszukiwanym sensem życia oraz bilansem życia. Analiza regresji (zmienne niezależne: przełom połowy życia i wymiary poczucia własnej godności; zmienna zależna: obecne poczucie sensu życia), wykazano ($R^2_{adj.} = 0,399$), że jedynym istotnym predyktorem poczucia sensu życia jest pozytywny bilans życia. Jest on szczególnie istotny w odczuwaniu sensu życia, negatywnie wiąże się także z wymiarem utraty poczucia własnej godności, jednak jego ewentualna rola ochronna wymaga dalszych badań.

Joanna Leśniak, Monika Mynarska

Rodzicielstwo w rozterce: Eksploracja czynników sprzyjających ambiwalencji

Wprowadzenie: Decyzja o posiadaniu dzieci jest jednym z najbardziej złożonych wyborów w życiu człowieka, często wiążącym się z niepewnością i wahaniem. Potencjalni rodzice rozważają nie tylko pożądane aspekty tej decyzji, ale również obawy oraz koszty związane z rodzicielstwem, co może prowadzić do poczucia ambiwalencji, czyli stanu wewnętrznego skonfliktowania. Czynniki wzmacniających poczucie ambiwalencji wobec rodzicielstwa można upatrywać wśród różnych zmiennych, włączając w to osobowość, style przywiązania czy satysfakcję z relacji partnerskich. Cel: Celem badania jest identyfikacja determinant ambiwalencji wobec rodzicielstwa oraz jej związku z pragnieniem rodzicielstwa. W poprzednich badaniach autorów (2024) stworzono narzędzie do pomiaru ambiwalencji, które zostało rozszerzone w badaniu bieżącym. Metoda i osoby badane: Badanie kwestionariuszowe, realizowane w marcu i kwietniu 2025 r., obejmie 2000 oraz 1000 bezdzietnych osób w wieku 18-40 lat. Uczestnicy będą odpowiadać na pytania dotyczące postaw wobec rodzicielstwa, ambiwalencji, osobowości oraz stylów przywiązania w relacjach romantycznych.

Wyniki i wnioski: Analizy statystyczne pozwolą zidentyfikować zależności między ambiwalencją a czynnikami kształtującymi postawy wobec rodzicielstwa. Wnioski przyczynią się do lepszego zrozumienia psychologicznych mechanizmów decyzji leżących u podłoża decyzji o rodzicielstwie oraz wyłonią kierunki wsparcia dla osób doświadczających niepewności w tym zakresie.

Organizatorzy:

Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Emilia Sikorska, Ludwika Wojciechowska

Styl przywiązania i sposoby radzenia sobie ze stresem a satysfakcja partnerów w bliskim związku

Tematyka uwarunkowań pomyślności w związku partnerskim stanowi przedmiot zainteresowania i badań wielu psychologów specjalizujących się w problematyce intymnych związków oraz życia rodzinnego. Szczególna uwaga zwracana jest na relacje emocjonalne pomiędzy partnerami, które opisywane są m.in. przez zaangażowanie (Janicka, Szymczak, 2017), czy style przywiązania (Plopa, 2006). Style przywiązania dorosłych osób, ze względu na tkwiący w nich udział wczesnych doświadczeń emocjonalnych z rodzicami, wydają się dostarczać bardziej pogłębionych danych do refleksji nad relacjami interpersonalnymi w intymnym związku. Należy jednak zauważyć, że relacje pomiędzy partnerami nie zawsze dostarczają satysfakcji, często bywają trudne, konfliktowe i mogą prowadzić do rozpadu związku. Wydaje się więc, że poza uczuciami łączącymi partnerów ważne jest, w jaki sposób partnerzy radzą sobie z podtrzymywaniem harmonii w związku oraz w jaki sposób rozwiązują nabrzmiałe niejednokrotnie problemy. W prezentacji ukazane będą wyniki badań nad poszukiwaniem związku pomiędzy stylem przywiązania i stylami radzenia sobie ze stresem a satysfakcją z bliskiego związku młodych kobiet i mężczyzn. Przeprowadzono badanie 50 par kobiet i mężczyzn we wczesnej dorosłości będących w bliskim związku od co najmniej roku do 26 lat. Zastosowano następujące narzędzia pomiarowe: Kwestionariusz Stylów Przywiązaniowych KSP, Kwestionariusz Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych CISS oraz Kwestionariusz Dobranego Małżeństwa. Wyniki pokazały m.in., że bezpieczny styl przywiązania koreluje zarówno z satysfakcją ze związku, jak i z adaptacyjnymi stylami radzenia sobie ze stresem, ale tylko w grupie kobiet. W przypadku innych stylów przywiązania oraz stylów radzenia sobie ze stresem wyniki są zróżnicowane.

Natalia Gawron, Aleksander Zębrowski

Aktywność w domu i w czasie wolnym oraz aktywność fizyczna u osób w średniej i starszej dorosłości

Badanie aktywności i zajęć wykonywanych przez ludzi na co dzień uzupełnia wiedzę o ich możliwościach fizycznych i poznawczych, celach i zainteresowaniach. Wiele badań wykazało, że angażowanie się w aktywność fizyczną (m.in. sporty, spacer), aktywności umysłowe (m.in. czytanie, wychodzenie do teatru, pisanie, rozwiązywanie krzyżówek), spotkania z przyjaciółmi, uprawianie hobby (m.in. malowanie) – jest korzystne dla funkcjonowania. W niniejszym badaniu zapytano 102 osoby w wieku 50-81 lat o to, jak często w ostatnich kilku miesiącach w czasie wolnym od pracy wykonywały 48 aktywności i zajęć. W grupie były 44 osoby aktywne zawodowo, 54 osoby były na rencie i/lub emeryturze, 2 były bezrobotne, 1 działała społecznie. Wyniki pokazały, że 60% respondentów prawie codziennie wykonywało prace domowe, 23% kontrolowało swoje rachunki i wydatki, 40% gotowało posiłki, 39% czytało książki, 70% oglądało telewizję. Ponadto 27% respondentów zadeklarowało, że w czasie wolnym zajmowało się prawie codziennie sprawami zawodowymi. Aż 77% podało, że prawie codziennie rozmawiało z bliskimi, 32% prawie codziennie opiekowało się zwierzęciem, 8% dzieckiem, a 5% starszą osobą. Ponadto 24% respondentów prawie codziennie uczyło się czegoś nowego, 68% słuchało muzyki, 34% prawie codziennie prowadziło pojazd (samochód, rower), 73% przeglądało internet, 21% pisało listy i maile, a 26% prawie codziennie się modliło. Oprócz tego 57% osób badanych podało, że prawie codziennie spacerowało, 16% jeździło na rowerze, 21% praktykowało sport, 6,7% śpiewało, 5% uprawiało działkę. Ponadto, im więcej aktywności w domu i w czasie wolnym osoby badane zgłosiły, tym więcej kroków przeszły w trakcie 7 dni badania, niezależnie od wieku.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Małgorzata Mróz

Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w rozwoju dziecka nieśmiatego w wieku przedszkolnym

Wprowadzenie: Dziecko, które na tle grupy przedszkolnej jest wycofane, mówi niewiele i sprawia wrażenie niepewnego i skrępowanego, określa się mianem nieśmiatego. W literaturze przedmiotu ukazane są trudności dziecka nieśmiatego w sferze samorientacyjnej, emocjonalnej i behawioralnej. W wystąpieniu zostanie przedstawione badanie pilotażowe przeprowadzone wśród nauczycieli edukacji przedszkolnej (klasy 0), którego przedmiotem było określenie trudności dziecka nieśmiatego i udzielonego wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dziecku nieśmiatemu ze strony nauczycieli edukacji przedszkolnej.

Cel: Badanie miało na celu zidentyfikowanie obrazu dziecka nieśmiatego, który mają nauczyciele edukacji przedszkolnej (zachowania, cech osobowości, przejawianych emocji) i określenie sposobów działania psychologicznego i pedagogicznego stosowanego przez nauczycieli edukacji przedszkolnej względem dziecka nieśmiatego.

Metoda: Posłużono się metodą sondażu diagnostycznego.

Osoby badane: W badaniach uczestniczyło 60 nauczycieli edukacji przedszkolnej z 20 szkół podstawowych (oddziały przedszkolne) zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego.

Wyniki: Wyniki badania świadczą o trudnościach, z jakimi muszą zmierzyć się dzieci nieśmiäte i konieczność ich wsparcia ze strony nauczycieli edukacji przedszkolnej. Duża liczba badanych uznała, iż dzieciom tym brakuje poczucia akceptacji, bezpieczeństwa psychicznego, pozytywnego myślenia o sobie, poczucia własnej wartości, siły do pokonywania trudności, gotowości do aktywnego uczestnictwa, umiejętności radzenia sobie w nowych sytuacjach i kompetencji komunikacyjnych, które umożliwiłyby im dzielenie się z koleżankami i kolegami swoją wiedzą.

Wnioski: W związku z tym, iż dziecko nieśmiäte posiada trudności w sferze samorientacyjnej, emocjonalnej i behawioralnej, konieczne jest wspieranie dziecka nieśmiatego przez nauczyciela edukacji przedszkolnej poprzez stosowanie metod dydaktycznych i terapeutycznych.

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Marta Bryzek, Wiktoria Bąchorek

Ojcowie w teorii, matki w praktyce? Nierówności w opiece nad dziećmi

Wprowadzenie. Pomimo rosnącej dyskusji o zaangażowanym ojcostwie, opieka nad dziećmi wciąż jest zróżnicowana ze względu na płeć. Wielu ojców chce się angażować, powstaje też coraz większa ilość kampanii skierowanych do mężczyzn w celu zachęcenia ich do zwiększenia wkładu w opiekę nad dziećmi. Ale czy to wszystko odnosi zauważalny skutek?

Cel. Niniejsze badanie analizuje podział opieki nad dziećmi między mężczyznami a kobietami w związkach, ujawniając utrzymującą się przepaść między ideałem równości płci a rzeczywistością tradycyjnych ról.

Metoda i Osoby badane. W badaniu zostały wykorzystane dane Generation and Gender Survey II z 13 krajów europejskich. Analizowano podział opieki nad dziećmi wśród par, koncentrując się na zróżnicowanych obszarach opieki. W toku badania uwzględniono wagi w celu uzyskania reprezentatywnych wyników badanej populacji. Zastosowano metodę analizy procentowej, aby uwidocznić różnice w zaangażowaniu obu płci w różne aspekty opieki nad dziećmi.

Wyniki. Wyniki pokazują, że ojcowie angażują się w pracę domową, ale ich udział w bezpośredniej opiece nad dziećmi jest ograniczony. Głównie kobiety odpowiadają za podstawowe obowiązki opiekuńcze, podczas gdy ojcowie częściej zajmują się aktywnościami rekreacyjnymi.

Wnioski. Chociaż inicjatywy zachęcające do zaangażowania ojców przyniosły poprawę, nie doprowadziły one jeszcze do fundamentalnej zmiany kulturowej. Osiągnięcie prawdziwej równości płci w opiece nad dziećmi wymaga głębszej transformacji społecznej.

Małgorzata Starzomska-Romanowska

Czy jesień życia musi być smutna? – analiza ukrytych teorii dotyczących wieku późnej dorosłości i ich wpływu na dobrostan seniorów

Istnieje wiele teorii wieku późnej dorosłości, w tym takie, które w rozmaity sposób mogą wpływać na pogłębienie stereotypowych ukrytych teorii na ten temat. Psychologowie nie od dziś próbują zmagać się z takimi „teoriami”, jednak największy wkład z tej pozytywnej zmiany, wydają się wносить psychoanalizy. To oni z empatią i współczuciem opisują zmagania osób w wieku późnej dorosłości w walce o szacunek innych, bycie zauważonym, czasami przetrwanie fizyczne i psychiczne, wyjście z depresji czy emocjonalnego „zdrutotania” spowodowanego faktem starzenia się i perspektywą nieodległej śmierci. Niniejszy poster będzie poświęcony krytycznej recepcji niektórych teorii dotyczących wieku późnej dorosłości w kontekście najnowszych doniesień o podstawach teoretycznych i skuteczności terapii psychodynamicznej. Niniejsza refleksja będzie oparta o bogatą kazuistykę z tego zakresu, pochodzącą z opublikowanych opisów psychoterapii lub z obserwacji w ośrodkach, w których przebywają pacjenci w jesieni życia. Kreatywna forma posteru pozwoli przedstawić te informacje w syntetycznej, impresyjnej formie.

Organizatorzy:

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Michalina Kurowska, Alicja Niedźwiecka, Julia Wrzosińska, Wojciech Dragan

Polska adaptacja Kwestionariusza Responsywności Macierzyńskiej – Maternal Responsiveness Questionnaire

Responsywność macierzyńska odgrywa kluczową rolę w budowaniu bezpiecznego stylu przywiązania, kształtując umiejętność samoregulacji u niemowlęcia i zapobiegając powstawaniu negatywnych wzorców reakcji behawioralnych w przyszłości (Leerkes i in., 2012). Celem naszego badania była ocena podstawowych właściwości psychometrycznych polskiej wersji Maternal Responsiveness Questionnaire (MRQ). Badanie przeprowadzono na próbie 269 matek dzieci do pierwszego roku życia. W badaniu wykorzystano polską wersję kwestionariusza MRQ oraz dodatkowe narzędzia do pomiaru cech osobowości, stresu rodzicielskiego i responsywności rodzicielskiej mierzonej za pomocą Parental Responsiveness Scale (Anikiej-Wiczenbach i Kaźmierczak, 2021). Analizy statystyczne objęły ocenę rzetelności narzędzia, korelacje pomiędzy zmiennymi oraz analizę czynnikową. Eksploracyjna analiza czynnikowa potwierdziła trójczynnikową strukturę kwestionariusza. Analiza rzetelności wykazała wysoką spójność wewnętrzną podskal (Responsywność $\alpha = 0,93$, Opóźniona Responsywność $\alpha = 0,84$, Brak Responsywności $\alpha = 0,96$) i skali ogólnej ($\alpha = 0,87$). Analizy wykazały, że responsywność macierzyńska koreluje dodatnio z ekstrawersją, intelektem oraz poziomem stresu rodzicielskiego (słabe zależności) oraz umiarkowanie silnie z 43ezylencja43ci rodzicielską mierzoną za pomocą kwestionariusza Parental Responsiveness Scale. Brak responsywności korelował odwrotnie z ugodowością i intelektem (słabe zależności), a opóźniona responsywność była odwrotnie związana z 43ezylencja43ci rodzicielską. Polska wersja MRQ wykazała bardzo dobre właściwości psychometryczne, umożliwiając stosowanie jej w badaniach na polskiej populacji.

Joanna Marek-Banach, Magdalena Poraj-Weder, Aneta Pasternak, Aleksandra Jędrzysek-Geisler

Rola psychologa we wspieraniu uczniów z długotrwałymi problemami zdrowotnymi w szkole ogólnodostępnej

Wprowadzenie: Współczesny system edukacji odnotowuje sukcesywny wzrost liczby dzieci z przewlekłymi problemami zdrowotnymi, które wymagają specjalistycznego wsparcia w zakresie ich rozwoju i edukacji. Kluczową rolę w procesie dostosowywania środowiska szkolnego do ich potrzeb odgrywa psycholog szkolny, stanowiący istotne ogniwo systemu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego

Cel: Analiza roli, kompetencji oraz potrzeb psychologów szkolnych w pracy z uczniami z przewlekłymi problemami zdrowotnymi.

Metoda: Dokonano przeglądu literatury z baz naukowych PsychInfo, Google Scholar, Ebsco.

Wyniki: Psycholog szkolny jako członek zespołu m.in. pomocy psychologiczno-pedagogicznej, odpowiada za diagnozowanie indywidualnych możliwości psychofizycznych oraz potrzeb psychoedukacyjnych uczniów z przewlekłymi trudnościami zdrowotnymi, uwzględniając aspekty rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego. Jego zadania obejmują wzmacnianie potencjału rozwojowego uczniów oraz wspieranie ich w radzeniu sobie z trudnościami szkolnymi w sposób adekwatny do ich możliwości psychofizycznych. Istotnym aspektem pracy psychologa szkolnego jest także wzmacnianie zdrowia psychospołecznego i dobrostanu uczniów poprzez kształtowanie sprzyjającego klimatu szkoły oraz budowanie pozytywnych relacji rówieśniczych. Ponadto psycholog szkolny współpracuje z rodzicami oraz specjalistami zarówno w obrębie szkoły, jak i zewnętrznych instytucji wspierających dziecko i jego rodzinę. Współpraca ta obejmuje planowanie i realizację działań profilaktycznych, interwencyjnych,

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

psychoedukacyjnych oraz szkoleniowych. Mimo deklarowanej kompetencji w realizacji swoich obowiązków, psychologowie szkolni wskazują na potrzebę dodatkowych szkoleń, szczególnie w obszarze specyfiki przewlekłych problemów zdrowotnych występujących u uczniów.

Wnioski: Rola psychologa szkolnego w zakresie wspierania uczniów z przewlekłymi problemami zdrowotnymi ewoluuje w kierunku coraz bardziej kompleksowego podejścia do ich zróżnicowanych potrzeb. Pełni on funkcję pierwszego poziomu wsparcia nie tylko dla uczniów, lecz także dla ich rodziców, rówieśników oraz pracowników placówki oświatowej. Wymaga to od niego ustawicznego poszerzenia swojej wiedzy, podejmowania nowych wyzwań oraz współpracy z innymi specjalistami. Zasadne wydaje się zapewnienie psychologom szkolnym systemowego wsparcia.

Małgorzata Gamian-Wilk, Małgorzata Lewandowska-Wincek, Kinga Ferenc, Magdalena Kuchczyńska, Magdalena Król

Poczucie wykluczenia doświadczane przez rodziców dzieci ze spektrum autyzmu

Rodzice dzieci ze spektrum autyzmu (ASD, autism spectrum 44ezylien) mierzą się z szeregiem wyzwań oraz z nieprzychylnymi postawami otoczenia. Wykazano, że matki dzieci z ASD doświadczają wyższego dystresu w porównaniu z rodzicami dzieci typowo rozwijających się oraz rodzicami dzieci z innych populacji klinicznych. Celem przeprowadzonego badania była analiza związku pomiędzy diagnozą ASD i poczuciem wykluczenia społecznego oraz dobrostanu rodziców dzieci z ASD. Uczestnikami badania byli rodzice zakwalifikowani do badania na podstawie wyników kwestionariusza ASRS, potwierdzających diagnozę autyzmu ich dziecka (N = 460, 450 kobiet, w wieku między 28 a 56 lat). Wykorzystano takie narzędzia jak Inwentarz Obciążenia Opiekuna (Novak, Guest, 1989), Skalę Zdrowia Psychicznego (Mental Health Continuum, Keyes, 2002), Skalę DASS-21 (Depression Anxiety Stress Scale, Lovibond, 1995) oraz kwestionariusz dotyczący wykluczenia społecznego rodziców dzieci autystycznych zaadaptowany na podstawie skali wykluczenia w pracy (Ferris i in., 2008). Wykazano, że im wyższe obciążenie rodziców, poziomu ich lęku, stresu i depresji, tym wyższe poczucie wykluczenia w związku z diagnozą dziecka. Co ciekawe, ani obciążenie czasowe czy też liczba dodatkowych godzin w tygodniu przeznaczanych przez rodzica na działania związane z terapią dziecka nie były istotnymi predyktorami poczucia wykluczenia. Najsilniejszymi predyktorami poczucia wykluczenia rodziców dzieci z diagnozą ASD nie było również nasilenie autyzmu samo w sobie, ale obciążenie społeczne, obciążenie emocjonalne i ilość dodatkowych diagnoz. Wyniki badania wskazują na brzemię stygmatyzacji i konieczność przeciwdziałania negatywnej percepcji rodziców dzieci z ASD.

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

18 czerwca 2025 (środa)

Wykład plenarny

Alina Morawska

Unboxing Childhood: Tackling Gender Stereotypes from Day One

Most children are exposed to gender-stereotyped environments from birth. Gendered objects (e.g., toys, clothing, room décor) and the language children encounter shape their understanding of social roles and contribute to cognitive, social, and emotional outcomes. Many parents would like to challenge the rigid and restrictive gender role stereotypes that surround their children, yet there are no existing evidence-based approaches focused on minimising the effects of gender role stereotypes in early childhood. This presentation will provide an overview of research to support the development of interventions that empower parents to raise their children by focusing on individual strengths. To develop effective interventions, several prerequisites are needed. These include a clear understanding of the nature of the problem and its determinants, appropriate measurement tools to assess intervention outcomes, and a consumer perspective on what parents want and need to support their parenting.

Symposium 7 – Wspomaganie rozwoju więzi międzyludzkich w różnych kontekstach społecznych

Monika Dacka, Elżbieta Rydz

Cechy osobowości a inteligencja duchowa i moralna u osób w okresie wczesnej dorosłości

W ostatnim czasie zagadnienie inteligencji moralnej i duchowej staje się coraz bardziej popularnymi kwestiami badawczymi na gruncie psychologii. Celem prowadzonych badań było zbadanie związku między inteligencją duchową i moralną u osób w okresie wczesnej dorosłości. Planowano również powiązać inteligencję duchową i moralną z cechami osobowości. Przebadano 160 osób w wieku 18-35 lat ($M = 24.40$; $SD = 4.55$). Do badania analizowanych zmiennych zastosowano Kwestionariusz Inteligencji Duchowej (SISRI-24), (King, 2008); Inwentarz Osobowości (TIPI), (Gosling i in., 2003); Skala Inteligencji Moralnej (Yakut, Yakut, 2021). Przeprowadzone analizy wykazały obecność pozytywnych zależności między wymiarami inteligencji duchowej (krytyczne myślenie egzystencjalne, produkcja osobistego znaczenia, świadomość transcendentálna i ekspansja stanu świadomego) a wymiarami inteligencji moralnej (empatia, sumienie, samokontrola i uprzejmość) u osób we wczesnej dorosłości. Wystąpił związek między inteligencją duchową, moralną a cechami osobowości. Analizując grupę osób badanych, uwzględniono również wiek jako czynnik, który przyczynia się do lepszego zrozumienia funkcjonowania analizowanej grupy. Prowadzone analizy pozwoliły dostrzec związek między podskalą inteligencji moralnej samokontroli a wiekiem.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Mateusz Dudka

Nauczyciel jako przewodnik mikropokolenia Zalpha – nowe wyzwania i możliwości

Celem wystąpienia jest analiza nowej roli nauczyciela w kontekście wyzwań, które niesie ze sobą edukacja mikropokolenia Zalpha, oraz omówienie znaczenia relacji uczeń-nauczyciel. Młodzież tego pokolenia dorasta w świecie pełnym wyzwań – globalnych kryzysów, dynamicznego postępu technologicznego oraz zmieniających się warunków edukacyjnych. W tym kontekście rola nauczyciela nie ogranicza się jedynie do przekazywania wiedzy, ale obejmuje także wspieranie uczniów w rozwijaniu poczucia autonomii, kompetencji i przynależności. W trakcie wystąpienia zaprezentowane zostaną wyniki dostępnych badań naukowych, a także rezultaty miniprojektu badawczego uczniów MLO „Paderewski” w Lublinie, które wykazały, że mimo początkowych obaw i braku pełnego zaufania do sztucznej inteligencji, uczniowie coraz chętniej traktują ją jako narzędzie wspierające ich rozwój edukacyjny i karierę szkolną.

Sara Filipiak

Wybrane zmienne poznawcze, osobowościowe i socjoekonomiczne a umiejętność planowania we wczesnej adolescencji

Celem wystąpienia jest ukazanie roli wybranych zmiennych poznawczych (kontroli hamowania i werbalnej pamięci operacyjnej), wybranych cech osobowości w Modelu Wielkiej Piątki oraz zmiennych socjoekonomicznych tj. poziomu wykształcenia opiekunów i statusu społeczno-ekonomicznego rodziny w wyjaśnianiu umiejętności planowania u dzieci między 9 a 11 rokiem życia ($M_{\text{wiek}} = 9.20$). Planowanie umożliwia rozwiązywanie problemów poprzez uruchamianie adekwatnych i przemyślanych działań. Umożliwia antycypację konsekwencji podjętych działań, a także wyobrażanie sobie pod-celów, których realizacja finalnie prowadzi do osiągnięcia celu końcowego (Rydz, 1997; Anderson, 2002). Badanie planowania u uczniów na początkowych etapach nauki szkolnej pozwala lepiej przewidzieć ich sukces szkolny. W badaniu zastosowano następujące metody badawcze: Tower of London 2 edycja (Culbertson i Zillmer, 2011) do oceny planowania, Test Sortowania Kart dla dzieci (Jabłoński i in., 2018) do oceny hamowania, podtest Powtarzanie Cyfr ze Skali Inteligencji D. Wechslera (Matczak i in., 2008) do oceny werbalnej pamięci operacyjnej oraz Obrazkowy Pomiar Cech Osobowości dzieci (Maćkiewicz, Ciecuch, 2016) do pomiaru cech osobowości w Modelu Wielkiej Piątki. Zbadano 86 uczniów, blisko połowę stanowiły dziewczęta (47%). W badaniu wzięli udział również opiekunowie. Rezultaty w wyniku przeprowadzonej analizy regresji hierarchicznej wskazały, że model w którym uwzględnione są trzy kategorie zmiennych (poznawcze, osobowościowe i socjoekonomiczne) w najlepszym stopniu wyjaśnia umiejętność planowania. Wyniki dyskutowane są w kontekście możliwości wspierania umiejętności planowania, ze szczególnym uwzględnieniem czynników środowiskowych (Lurie et m.in., 2021; Dennis et m.in., 2022).

Organizatorzy:

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Bogumiła Krawiec

Rodzina pochodzenia a kształtowanie się relacji romantycznych wśród młodych dorosłych – źródła trudności i możliwości zmiany

Celem wystąpienia jest przedstawienie związków między funkcjonowaniem rodziny pochodzenia a sposobem budowania relacji romantycznych przez młodych dorosłych oraz wskazanie kierunków pozytywnych interwencji, które są możliwe do zastosowania zarówno na poziomie funkcjonowania rodziny pochodzenia i dorosłego dziecka pozostającego w relacji romantycznej, jak i na poziomie wsparcia psychologicznego. W wystąpieniu koncentruję się funkcjonowaniu współczesnych młodych dorosłych w kontekście ich relacji romantycznych oraz relacji z rodziną pochodzenia. Przeprowadzone na grupie 316 osób badania jakościowe i ich analiza wskazują, że młodzi dorośli często nieświadomie powielają schematy wyniesione z domu rodzinnego – dotyczące m.in. wyrażania emocji, radzenia sobie z konfliktem czy budowania poczucia sprawczości, a co za tym idzie także poczucia własnej wartości. Czynniki, które wpływają na problemy relacyjne młodych dorosłych okazują się m.in. brak emocjonalnej separacji od rodziców, pozabezpieczne style przywiązania i deficyty komunikacyjne. Wyniki wskazują także na występowanie różnic między kobietami, które częściej korzystają z różnorodnych wzorców wypracowanych społecznie a mężczyznami, którzy internalizują wybraną grupę wzorców korzystając z odmiennych niż kobiety kryteriów ich doboru. W kontekście wyników szczególne znaczenie ma także potencjał zmiany – zarówno po stronie rodziny, jak i jednostki. Budowanie świadomych, wspierających relacji w rodzinie pochodzenia, rozwijanie kompetencji emocjonalnych, uważności, autorefleksji i komunikacji opartej na empatii to czynniki, które mogą potencjalnie wspierać dojrzewanie w kontekście relacji romantycznej, czy relacji w ogóle.

Dagmara Musiał

Społeczne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości u dzieci w wieku od 5 do 8 lat

Przedsiębiorczość w literaturze przedmiotu ujmowana jest głównie z punktu widzenia ekonomicznego: jest rozwijana przede wszystkim na gruncie psychologii organizacji i zarządzania jako specyficzne dopasowanie osoby i organizacji. Pojęcie przedsiębiorczości wywodzi się z nauk ekonomicznych i na nich opiera swoje pierwotne założenia. W psychologii „przedsiębiorczość” to pewna właściwość zachowania się, rozumiana również jako potrzeba osiągnięć (Kottas, 1966) i innowacyjność przedsiębiorcy (Pietrasiński, 1994), zdolność myślenia strategicznego (Nosal, 2001), efektywność osobowości (Obuchowski, 1982), a także podejmowania ryzyka (Zaleśkiewicz, 2004). W najnowszym ujęciu można powiedzieć, że przedsiębiorczość to „skłonność i zdolność do inicjowania i realizowania nowych, odważnych działań” (Tyszka, 2000). Na gruncie psychologii rozwojowej pojęcie przedsiębiorczości wprowadził E. Erikson (1963, 2000) jako efekt pozytywnego rozwiązania kryzysu rozwojowego. Zauważa się jednak brak holistycznego podejścia, uwzględniającego koncepcję człowieka jako jedność w wymiarze poznawczym, wolitywno-emocjonalnym i behawioralnym. Dlatego też podjęto badania nad rozwojem przedsiębiorczości u dzieci w wieku od 5 do 8 lat. Celem badań jest odpowiedź na pytanie: Jaka jest rola środowiska szkolnego i rodzinnego w rozwoju i przedsiębiorczości u dzieci w wieku od 5 do 8 lat? Jako podstawę teoretyczną badań przyjęto koncepcję przedsiębiorczości D. Musiał opartą na teorii rozwoju psychospołecznego E. Eriksona. Badaniami ostatec objęta grupa 116 dzieci w wieku od 5 do 8 lat. Narzędziem badawczym był Kwestionariusz wywiadu eksploracyjno-krytycznego dotyczący badania przedsiębiorczości. W wyniku przeprowadzonych badań wykazano związek między środowiskiem szkolnym

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

i rodzinnym a spostrzeganiem innowacyjnych rozwiązań, dostrzeganiem nowych możliwości, przeżywaniem sukcesu i porażki oraz wytrwałym dążeniem do celu w rozwoju przedsiębiorczości u badanych dzieci.

Piotr Morawski, Paulina Michalska, Anna Szymanik-Kostrzewska

Uprzejmość kierowców na drodze – znaczenie harmonii w życiu, mentalizacji i osobowości w kontekście wieku i płci

Celem prezentowanych badań było określenie stopnia przejawów uprzejmości badanych kierowców na drodze i ich relacji z osobowością, mentalizacją i harmonią w życiu, w kontekście wieku i płci badanych. Zastosowano „Skalę mentalizacji” (zob. Jańczak, 2021), „Skalę harmonii w życiu” (zob. Larionow i in., 2025) oraz IPIP-BFM-20 do badania osobowości (zob. Strus, Ciecuch, Rowiński, 2014). Wykorzystano również Kwestionariusz „Uprzejmość kierowców na drodze” własnego autorstwa. Narzędzie składa się z 36 stwierdzeń opisujących przejawy bycia uprzejmym/nieuprzejmym w sytuacji drogowej, z uwzględnieniem 5 obszarów: życzliwość, ustępowanie, przewidywalność, wyrozumiałość dla błędów innych i ostrożność. Wstępnie zebrano dane od 268 kierowców – 140 kobiet i 126 mężczyzn (dwie osoby zdecydowały się nie udzielać odpowiedzi na pytanie o płeć biologiczną), w wieku od 18 do 75 lat ($M = 30$; $SD = 12$). Dla uprzejmości kierowców istotne znaczenie miały poziom doświadczanej w życiu harmonii oraz mentalizacji, a także poziom ugodowości. Starsi badani bardziej niż młodsi doświadczali harmonii w życiu. Mentalizacji dokonywały w większym stopniu osoby młodsze niż starsze, a wyższy jej poziom odnotowano u kobiet niż u mężczyzn. Kobiety były też bardziej ugodowe od mężczyzn. Na podstawie uzyskanych wyników przyjęto, że zarówno wiek metrykalny, jak i płeć, mają pośrednie znaczenie dla uprzejmości kierowców.

Sesja tematyczna 9 – Wychowanie rodzinne i instytucjonalne a funkcjonowanie społeczno-emocjonalne

Agnieszka Lasota

Rola wsparcia rodzicielskiego i pozytywnego wychowania w kształtowaniu empatii, altruizmu i agresji młodych dorosłych

Rodzicielska responsywność i wsparcie odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu empatii oraz altruizmu nie tylko w dzieciństwie, ale również w adolescencji i wczesnej dorosłości. Z kolei negatywne zachowania rodzicielskie mogą sprzyjać występowaniu objawów o charakterze eksternalizacyjnym lub internalizacyjnym. Niniejsza prezentacja stanowi fragment badań przekrojowych przeprowadzonych wśród 548 badanych adolescentów i wschodzących dorosłych (w wieku 15-25 lat). Postawiono hipotezę, że funkcjonowanie psychospołeczne badanych różni się w zależności od profilu empatii jaki reprezentują. Dodatkowo analizowano, czy profile empatii moderują zależność między retrospektywnie ocenianymi postawami i rodzicielskimi oraz rodzajem i poziomem otrzymywanego wsparcia a poziomem altruizmu i agresji. Zastosowano analizę profili latentnych (LPA), która pozwoliła na wyodrębnienie czterech wewnętrznie spójnych grup o zróżnicowanych wzorcach empatii. Profile te różniły się zarówno poziomem jak i konfiguracją poszczególnych wymiarów empatii. W dalszych analizach zostały one wykorzystane jako zmienna moderująca, umożliwiającą ocenę znaczenia specyficznych wzorców empatii w relacji między zachowaniami rodziców a społecznym funkcjonowaniem młodych badanych. Wyniki potwierdziły, że relacje z rodzicami pozostają istotnym czynnikiem kształtującym empatię i zachowania społeczne adolescentów i wschodzących dorosłych.

Organizatorzy:

Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Karolina Konopka, Monika Dominiak-Kochanek

Poglądy na role płciowe i przekonania o genezie różnic płci u kobiet i mężczyzn a aprobatą agresji dziewcząt i chłopców

Aprobata agresji to wewnętrzne standardy regulujące akceptację zachowań agresywnych, istotne w regulacji agresji interpersonalnej. Badanie podejmuje problematykę aprobaty agresji u dziewcząt i chłopców, koncentrując się na wpływie płci dziecka na jej akceptację przez dorosłych oraz na roli przekonań dotyczących ról płciowych i genezy różnic między płciami. W badaniu uczestniczyło 347 osób (201 kobiet i 146 mężczyzn) w wieku od 18 do 59 lat ($M = 24,2$; $SD = 7,8$). Aprobatę agresji mierzono za pomocą winiet przedstawiających agresję dziewcząt lub chłopców w dwóch formach, fizycznej bądź relacyjnej. Wyniki wykazały mniejszą akceptację agresji fizycznej niż relacyjnej, przy czym kobiety w mniejszym stopniu aprobowaty agresję fizyczną u dziewcząt niż u chłopców. Wysoki poziom egalitarnych postaw wobec ról płciowych wiązał się z niższą akceptacją agresji fizycznej niezależnie od płci dziecka oraz mniejszą aprobatą agresji relacyjnej u dziewcząt. Przekonania biologiczne na temat różnic płciowych korelowały z większą akceptacją agresji relacyjnej u dziewcząt, podczas gdy przekonania kulturowe były dodatnio związane z aprobatą agresji fizycznej u chłopców. Wyniki sugerują, że badania nad aprobatą agresji powinny uwzględniać jej różne formy, a społeczne normy dotyczące akceptowalności agresji mogą być bardziej restrykcyjne wobec dziewcząt niż chłopców. Aprobata agresji jest także kształtowana przez społeczne przekonania osób oceniających agresywne zachowanie.

Olga Bąk, Karolina Dębska

Pochwały i krytyka od rodziców a tendencja do prokrastynacji w okresie wyłaniającej się dorosłości

Ważnym adaptacyjnym aspektem funkcjonowania współczesnego człowieka jest umiejętność właściwego zarządzania czasem i odpowiedniego lokowania w nim własnych aktywności. Pomimo dużej presji zewnętrznej na terminowe wykonywanie zadań, niektóre osoby mają względnie trwałą tendencję do zwlekania z ich realizacją. Przyczyny prokrastynacji można lokować w bieżących okolicznościach (m.in. rzeczywistej dostępności celów), ale także w uwarunkowaniach temperamentalnych, osobowościowych (m.in. lęk, perfekcjonizm) i motywacyjnych. Wydaje się, że istotną przyczyną tendencji do zwlekania mogą być także codzienne doświadczenia z okresu dzieciństwa, jak, na przykład, reakcje rodziców na porażki i sukcesy. Celem pracy było zbadanie czy informacje zwrotne (pochwała i krytyka) otrzymywane od matki i ojca w dzieciństwie, wiążą się z tendencją do prokrastynacji u stających się dorosłych. Badanie przeprowadzono w modelu korelacyjnym. Udział wzięły 302 osoby ($K=226$, $M=73$, $Inna=3$), w wieku od 18 do 29 r.ż. Zastosowano Kwestionariusz Zwlekania (Jaworska-Gruszczyńska, 2016) i autorski Kwestionariusz Komunikacji. Wyniki, zgodnie z oczekiwaniami, ujawniły ujemny związek pochwał z tendencją do prokrastynacji w przypadku komunikatów od matki, przede wszystkim kierowanych do synów. Z kolei, im częściej matka przekazywała uwagi krytyczne (w tym m.in. destrukcyjne i generalizujące), tym skłonność do prokrastynacji była większa. Okazało się również, że, wbrew przewidywaniom, konstruktywna krytyka ze strony matki nie wiązała się ze zwlekaniem. W przypadku ojca, informacje zwrotne (pozytywne i negatywne) okazały się mieć mniejszy wpływ na tendencję do prokrastynacji. Wyniki pokazały również, że w komunikacji rodziców z dziećmi wyraźnie faworyzowani byli synowie.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Emilia Gogacz

Zachowania prospołeczne dzieci w edukacji żłobkowej

Zachowania prospołeczne stanowią „centrum społecznego funkcjonowania człowieka” (Gupta i Thapliyal, 2015, s. 38). Pojawiają się wcześniej w rozwoju dziecka i przejawiają się pod postacią: pomagania, dzielenia się i pocieszania innych (Paulus, 2014, 2018). Celem teoretycznym podjętych badań było wzbogacenie wiedzy na temat zachowań prospołecznych małych dzieci na podstawie wyników zadań diagnostycznych „Ból”, „Głód”, „Brak” przeprowadzonych w sposób uwzględniający stopień gradacji komunikatów oraz rodzaj aktora, do którego kierowana była pomoc. Celem praktycznym podjętych badań było opracowanie dla opiekunów dziecięcych w żłobku dyspozycji do prowadzenia zajęć stymulujących rozwój zachowań prospołecznych małych dzieci. Badanie realizowałam w państwowym żłobku należącym do Zespołu Żłobków Miasta Stołecznego Warszawy. W badaniu wzięło udział ogółem 33 dzieci, w wieku 1;6 do 3;3. Zastosowałam metodę zadań diagnostycznych. W przebiegu wszystkich zadań diagnostycznych „Ból”, „Głód”, „Brak” z udziałem małych dzieci zaobserwowałam przejawy zachowań prospołecznych o charakterze pomocy empatycznej (zadania diagnostyczne „Ból”, „Głód”) oraz altruistycznej („Brak”). Wyniki pozwalają na określenie dyspozycji do prowadzenia zajęć rozwijających zachowania prospołeczne w żłobkach i klubach dziecięcych. Badania dowodzą, że przejawy zachowań prospołecznych pojawiają się wcześniej w rozwoju dzieci, są obserwowalne w edukacji żłobkowej i podlegają procesowi uczenia.

Sabina Barszcz, Olga Bąk

Wpływ pochwał i informacji edukacyjnych na wzmacnianie zachowań proekologicznych w różnych grupach wiekowych

Degradacja środowiska naturalnego i ocieplenie klimatu, wynikające z ekspansywnych działań człowieka, stanowią pilny, globalny problem współczesnej cywilizacji. Jednym z jego rozwiązań jest promowanie zachowań proekologicznych. Niniejsze badanie miało na celu określenie, w jaki sposób można zachęcać społeczeństwo – zwłaszcza młodych ludzi – do ich podejmowania poprzez zastosowanie technik wzmacniania zachowań proekologicznych w procesie edukacji. Badanie miało charakter eksperymentalny i zostało przeprowadzone wśród 247 osób szczególnie narażonych na skutki degradacji środowiska, czyli adolescentów i młodych dorosłych (15-25 lat; $M = 19,35$; $SD = 3,17$; 56% stanowiły kobiety). Jego celem było sprawdzenie wpływu różnych typów komunikatów (pochwała, informacja edukacyjna, informacja neutralna) na gotowość i zaangażowanie w zachowania proekologiczne, intensywność emocji oraz spostrzeganą ważność przekazu.

Główne wyniki wykazały, że w całej badanej grupie zarówno pochwała, jak i informacja edukacyjna istotnie zwiększały gotowość do działań proekologicznych (w porównaniu do komunikatu neutralnego). Efekt ten był szczególnie widoczny u adolescentów. Natomiast w grupie stających się dorosłych istotny wpływ na gotowość do podejmowania zachowań proekologicznych miała jedynie pochwała. Ponadto wśród adolescentów pochwała znacząco zwiększała poziom zaangażowania w działania prośrodowiskowe. Wyniki dotyczące aspektów afektywnych i poznawczych były spójne z rezultatami drugiego badania, jednak tylko w grupie adolescentów. Wśród młodych dorosłych odnotowano natomiast istotny wpływ informacji edukacyjnej na postrzeganą ważność komunikatu.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Sesja tematyczna 10 – Wyzwania rodzicielskie rozwojowe w różnych kontekstach kulturowych

Joanna Boruszak-Kiziukiewicz, Grażyna Kmita, Andrzej Cudo, Olga Dussart, Olena Trombovetska

Poczucie własnej skuteczności rodzicielskiej wśród ukraińskich matek, które przybyły do Polski w wyniku inwazji Rosji na Ukrainę

Rodzice imigranci, oprócz wyzwań związanych z procesem akulturacji, często doświadczają dodatkowych trudności wychowawczych oraz presji wynikającej z pełnienia kluczowej roli w adaptacji dziecka do nowego środowiska kulturowego. Celem niniejszego badania była analiza kulturowych i relacyjnych uwarunkowań poczucia własnej skuteczności rodzicielskiej (PSE) wśród ukraińskich matek mieszkających w Polsce, wychowujących dzieci w wieku od 2 do 6 lat. Dodatkowo dokonano analizy związków pomiędzy poziomem PSE a jakością funkcjonowania diady matka–dziecko. W badaniu wzięło udział 400 matek, które wypełniły ankietę internetową. Podgrupa 100 matek uczestniczyła następnie w nagraniach interakcji rodzic–dziecko. Pomiar PSE oparto na czterech wymiarach teoretycznych i badano za pomocą Skali Uogólnionej Własnej Skuteczności, The Parenting Self-Agency Measure (PSAM), The Child Adjustment and Parenting Efficacy Scale (CAPES) oraz The Cultural PSE. Dodatkowe zmienne kulturowe badano przy użyciu The Riverside Acculturation Stress Inventory, Ogólnego kwestionariusza stresu akulturacyjnego oraz The Social Identification Scale (SIS). Natomiast do pomiaru zmiennych relacyjnych użyto Wielowymiarowej Skali Postrzeganego Wsparcia Społecznego, The Experiences in Close Relationships-Revised (ECR-R), Skali Depresji, Lęku i Stresu oraz The Parental Stress Scale (PSS). Interakcje między matkami a dziećmi oceniano za pomocą narzędzia The Keys to Interactive Parenting Scale (KIPS). Analiza statystyczna pozwoliła na wyodrębnienie czterech odmiennych latentnych profili PSE. Matki z niskim poziomem PSE cechowały się wyższym poziomem stresu akulturacyjnego, niższym poczuciem tożsamości społecznej oraz niższym statusem społeczno-ekonomicznym. Deklarowały również mniejsze wsparcie społeczne, mniejszą satysfakcję z relacji i wyższy poziom ogólnego stresu. U tych matek zaobserwowano także wyższy poziom stresu rodzicielskiego i więcej deklarowanych problemów behawioralnych u dzieci. Wstępne wyniki analizy materiału wideo wskazują, że matki o wysokim poziomie PSE częściej przejawiały emocjonalnie wspierające zachowania wobec dzieci niż matki o średnim poziomie PSE. Uzyskane wyniki rzucają nowe światło na funkcjonowanie ukraińskich rodzin imigranckich w Polsce – populacji wciąż słabo rozpoznanej w literaturze psychologii klinicznej dziecka i rodziny. Badanie podkreśla znaczenie relacyjnych i kulturowych czynników w kształtowaniu poczucia skuteczności rodzicielskiej oraz ich wpływu na jakość relacji matka–dziecko.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Anna Lipska, Klaudia Ponikiewska

Cechy funkcjonowania dziecka jako źródło stresu rodzicielskiego

Pierwsze lata życia dziecka to okres intensywnych przemian w rodzinie, w którym rodzice dostosowują się do nowych obowiązków, zmieniają dotychczasowy styl życia i mierzą się z oczekiwaniami otoczenia, czemu może towarzyszyć stres rodzicielski, będący reakcją na postrzeganie osobistych zasobów jako niewystarczających do sprostanienia wymaganiom i obowiązkom wynikającym z roli rodzica. Istotnym wyzwaniem w tym kontekście okazuje się również specyfika funkcjonowania dziecka, w tym jego cechy temperamentu, stanowiące najbardziej podstawowy i biologicznie uwarunkowany komponent osobowości. Cechy dziecka, określające jego charakterystyczne zachowania, należą bowiem do najczęściej wskazywanych przyczyn nasilenia stresu rodzicielskiego, który to może negatywnie odbijać się na relacji rodzic-dziecko, funkcjonowaniu dziecka, w dalszej kolejności przyczyniając się do rozwoju problemów i zaburzeń zachowania. Podczas wystąpienia przedstawione zostaną wyniki badań własnych przeprowadzonych wśród rodziców dzieci w wieku przedszkolnym (3–6 lat), analizujących związki stresu rodzicielskiego z cechami funkcjonowania dziecka (w tym z temperamentalnymi Reaktywnością i Aktywnością). Analizy te pogłębiono materiałem narracyjnym, dotyczącym rodzicielskich doświadczeń stresowych. W badaniu wykorzystano Inwentarz Stresu Rodzicielskiego, Kwestionariusz Cech temperamentu z Baterii Objawy-Kompetencje-Cechy oraz zmodyfikowaną wersję wywiadu narracyjnego McAdamsa.

Iwona Omelańczuk

Stres rodzicielski a charakterystyki dziecka

Rodzicielstwo stanowi jedną z najważniejszych ról społecznych, a wymagania z nim związane bywają postrzegane przez matkę lub ojca jako przekraczające posiadane przez nich zasoby. Sytuacja taka prowadzi do doświadczania stresu rodzicielskiego, a grupą szczególnie zagrożoną bardzo wysokim poziomem stresu są rodzice dzieci w spektrum autyzmu. Jedną z głównych przyczyn ich przeciążenia jest rodzaj problemów występujących w rozwoju i zachowaniu dziecka, w tym zwłaszcza nasilenie objawów autyzmu. Ponieważ coraz częściej postuluje się, że podstawowe charakterystyki fenotypowe spektrum autyzmu obecne są w różnym nasileniu także u osób z populacji ogólnej, to interesujące i ważne staje się zagadnienie powiązania tych charakterystyk u dziecka neurotypowego z poziomem stresu rodzicielskiego. Podczas wystąpienia zaprezentowane zostaną wyniki badania, w którym sprawdzono zależności między nasileniem cech autystycznych u dzieci w spektrum autyzmu i dzieci neurotypowych z poziomem stresu u ich rodziców. Ponadto, poszukiwano także odpowiedzi na pytanie, czy inne charakterystyki dziecka (tj. jego temperament i nasilenie problemów w zachowaniu) łączą się z poziomem stresu rodzicielskiego. Uczestnikami badania było 145 rodziców dzieci w spektrum autyzmu w wieku 7–11 lat oraz 290 rodziców dzieci neurotypowych w tym samym wieku. Stwierdzono istnienie dodatniej korelacji między nasileniem cech autystycznych u dziecka a poziomem stresu rodzicielskiego u rodziców z obu badanych grup, a także związku stresu rodzicielskiego z emocjonalnością i nieśmiałością dziecka oraz nasileniem problemów w jego zachowaniu.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Agnieszka Rahmoeller, Magdalena Kochańska

Ocena ryzyka i zapobieganie wypaleniu rodzicielskiemu w międzynarodowym środowisku na przykładzie szkoły międzynarodowej w Tajlandii

Pogarszające się zdrowie psychiczne rodziców wpływa na funkcjonowanie i dobrostan dzieci, w tym na ich wyniki w nauce oraz funkcjonowanie szkolne (Mowbray i in., 2006; Ayano i in., 2021). Wypalenie rodzicielskie, charakteryzujące się emocjonalnym wyczerpaniem, poczuciem niespełnienia w roli rodzica oraz utratą satysfakcji z rodzicielstwa, w istotnym stopniu oddziałuje na dobrostan dzieci (Mikołajczak, 2019; Arikan i Tokdemir, 2020). W wielokulturowym środowisku szkolnym rodzice mogą mierzyć się z dodatkowymi stresorami, takimi jak bariera językowa (nauczanie odbywa się w języku angielskim) czy różnice kulturowe (Winstone i Kinchin, 2022). Niniejsze badanie analizuje związek między wypaleniem rodzicielskim a dobrostanem psychicznym, funkcjonowaniem szkolnym i wynikami w nauce ich dzieci w wielokulturowym kontekście edukacji. Jego celem jest identyfikacja psychospołecznych czynników ryzyka oraz czynników ochronnych, w tym stylu wychowawczego czy poziomu 53ezyliencja rodziców wychowujących dzieci w złożonym kulturowo środowisku, jakim jest szkoła międzynarodowa w Tajlandii. Badanie kwestionariuszowe, przeprowadzone z wykorzystaniem wystandaryzowanych narzędzi w języku angielskim (m.in. PBI, Roskam i in., 2017; COPOQ III, Kristensen i Borg, 2019; MCCS, Carreno i Eisenbeck, 2020), objęło ponad 300 rodziców pochodzących z 20 różnych krajów, mieszkających w Tajlandii od co najmniej roku. Kolejnym etapem projektu badawczego będą badania z udziałem dzieci tej grupy rodziców oraz ich nauczycieli. Docelowo wyniki badania posłużą do stworzenia narzędzia wspierającego rodziców w identyfikacji oraz zapobieganiu rozwojowi wypalenia rodzicielskiego.

Wanda Zagórska, Natalia Basko

Dwa obrazy wchodzenia w dorosłość (emerging adulthood). Porównania polsko-ukraińskie

Faza życia między adolescencją a dorosłością, którą od roku 2000 nazywamy za Arnettem wyłaniającą się, wschodzącą czy stającą się dorosłością (emerging adulthood) jest częstym przedmiotem badań w USA i krajach Europy Zachodniej. Wydaje się, że mamy nadal mniej wiedzy na jej temat dotyczącej Europy Środkowej i Wschodniej. Prezentowane badania są przyczynkiem do poszerzenia tej wiedzy w odniesieniu do Ukrainy. Poszukiwano odpowiedzi na pytanie, czy na Ukrainie ukształtowała się faza życia, którą można określić jako wyłaniająca się dorosłość. A jeśli tak, to czym się ona charakteryzuje w porównaniu z polskimi „stającymi się dorosłymi”. Przebadano 342 osoby, kobiety i mężczyzn, w wieku od 18 do 29 lat, w tym 170 osób z Ukrainy i 172 z Polski. Badania uwzględniały prywatną koncepcję wejścia w dorosłość, status dorosłości i nasilenie wymiarów EA. Zbadano również zależności między tymi zmiennymi oraz porównano wyniki uzyskane w obu grupach narodowościowych. Do pomiaru zmiennych zastosowano dwa kwestionariusze – Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood (IDEA) oraz Markers of Adulthood Questionnaire („Wyznaczniki Dorosłości”), oba w polskiej adaptacji Zagórskiej i Surmy oraz w rosyjskiej adaptacji Basko w odniesieniu do Ukraińców. Okazało się, że młodzi Ukraińcy i Polacy różnią się pod względem hierarchii znaczenia wyznaczników dorosłości, natomiast nie stwierdzono różnic międzykulturowych w zakresie statusu dorosłości. W wypadku mężczyzn okazało się, iż młodzi Ukraińcy silniej doświadczają poczucia liminalności („bycia pomiędzy”) niż Polacy. Na podstawie uzyskanych wyników można wnioskować, że faza życia zwana emerging adulthood ukształtowała się również w społeczeństwie ukraińskim.

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

Sesja tematyczna 11 – Funkcjonowanie i wsparcie osób w spektrum autyzmu

Małgorzata Starzomska-Romanowska

Być rodzicem dziecka z autyzmem

Diagnoza autyzmu u dziecka stanowi niewątpliwie ogromne wyzwanie dla jego rodziców. Niewątpliwie podejmują wiele kroków w celu udzielenia mu pomocy i wsparcia w rozwoju i codziennych zmaganiach. W referacie w kontekście najnowszych teorii oraz dyskusji na temat autyzmu, zostaną zaprezentowane praktyczne wskazówki dotyczące tego, jak być rodzicem konstruktywnie i aktywnie pomagającym swojemu dziecku.

Ewa Zasępa, Agnieszka Siedler, Edyta Idczak-Paceś, Dominika Saad, Izabela Zębrowska

Zachowanie adaptacyjne dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

Celem podjętych badań było określenie zachowania adaptacyjnego, tj. ogólnego poziomu, trzech sfer adaptacyjnych, poszczególnych umiejętności u dzieci w wieku szkolnym z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i w normie intelektualnej w porównaniu do rówieśników o typowym rozwoju. Zachowanie przystosowawcze rozumiano jako efektywne, samodzielne i odpowiedzialne zachowanie stosownie do wieku i warunków życia osoby. Zachowanie przystosowawcze obejmuje umiejętności poznawcze, społeczne i praktyczne (Schalock i in., 2010; 2021). W badaniu scharakteryzowano funkcjonowanie 172 dzieci. Dzieci te przynależą do dwóch grup. Pierwszą z nich stanowi 80 dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (59 chłopców i 21 dziewczynek), zaś drugą – 92 dzieci o prawidłowym rozwoju (52 chłopców i 40 dziewczynek). Dzieci były w wieku szkolnym (7-13 lat), uczniami klas od 1 do 7. Średni wiek życia wszystkich dzieci wynosił $M = 10,00$, $SD = 1,53$. Jako technikę badawczą zastosowano System Pomiaru Zachowania Adaptacyjnego – ABAS-3. Uzyskane wyniki wskazują na niższy poziom zachowania adaptacyjnego dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w porównaniu z rówieśnikami o prawidłowym rozwoju. Profil umiejętności adaptacyjnych jest zróżnicowany. Uzyskane wyniki mogą stanowić ukierunkowanie dla wsparcia rozwoju dzieci.

Ewa Chądzyńska

Dobrostan osób w spektrum autyzmu (ASD) a maskowanie, samowspółczucie i interocepcja

Przeprowadzone badanie dotyczyło określenia zależności między dobrostanem a maskowaniem, współczuciem wobec siebie i interocepcją u osób z diagnozą spektrum autyzmu (ASD). Osoby z diagnozą ASD często stosują strategie kompensacyjne, takie jak maskowanie, aby odnaleźć się w przeważnie neurotypowych środowiskach, często kosztem własnego zdrowia psychicznego. Głównym celem badania było uchwycenie holistycznego spojrzenia na czynniki przyczyniające się do poprawy dobrostanu osób w spektrum ASD. Metodykę badania oparto o formularz online,

Organizatorzy:

Patronat:

Patronat Honorowy Rektora
Akademii Pedagogiki Specjalnej

Sponsorzy:

PRACOWNIA TESTÓW
PSYCHOLOGICZNYCH
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PSYCHOLOGICZNEGO

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

przeprowadzony w grupie osób pełnoletnich i posiadających diagnozę ASD. Zastosowano kilka zweryfikowanych miar, takich jak: Kwestionariusz Kamuflowania Cech Autystycznych (CAT-Q), Skala Współczucia dla Siebie, Wielowymiarowa Ocena Świadomości Interoceptywnej (MAIA-2), Skala Dobrostanu Psychicznego (PWB). Celem badania było zweryfikowanie hipotezy dotyczącej występowania zależności między stopniem maskowania, poziomami współczucia dla siebie i interocepcji a ogólnym dobrostanem uczestników. Oczekuje się, że wyższy poziom maskowania będzie przyczyniał się do niższego dobrostanu, podczas gdy większe współczucie dla siebie i silniejsza świadomość interoceptywna mogą służyć jako czynniki ochronne, promując lepsze zdrowie psychiczne i satysfakcję z życia u osób z diagnozą ASD.

Małgorzata Starzomska-Romanowska

Psychoedukacja u dorosłych osób z diagnozą autyzmu i z zaburzeniem osobowości typu borderline – praktyczne wskazówki

Wystąpienie zostanie poświęcone znaczeniu psychoedukacji u dorosłych osób z diagnozą autyzmu i z zaburzeniem osobowości typu borderline. Zostaną zaprezentowane praktyczne rady mogące złagodzić cierpienie psychiczne oraz trudności społeczne częste u tych osób. Praktyczne rady mogą być również ważne dla osób zmagających się z dysregulacją emocji, wyczerpaniem wynikającym z lękiem przed odrzuceniem i spotykającym je niezrozumieniem ze strony ludzi.

Sesja tematyczna 12 – Między wiarą a egzystencją: interdyscyplinarne spojrzenie na doświadczenie człowieka

Anna Hryniewicka

W hołdzie wykładowcom Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej zamęczonym i wymordowanym podczas II wojny światowej

Od zakończenia II wojny światowej minęło równo 80 lat. W tej największej i najtragiczniejszej wojnie w dziejach świata zginęły dziesiątki milionów ludzi, w tym wielu Polaków, wśród których znaczny odsetek stanowiły osoby szczególnie zasłużone dla nauki i kultury. Represje dotknęły także prawie wszystkich wykładowców Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, którzy oddali życie w walce o niepodległość Polski, ginęli w obozach koncentracyjnych, w łapankach ulicznych lub umierali z powodu wycieńczenia. Upamiętnieniu działalności i dokonań tych licznych bohaterów ukazanych na tle tragicznych losów wojennych całego narodu polskiego służy niniejsze wystąpienie, składające, mam nadzieję, do głębszej refleksji nie tylko nad współczesnym sposobem rozumienia patriotyzmu, ale również nad obecną kulturą akademicką.

KSIAŻKA ABSTRAKTÓW

Beata Zarzycka, Anna Tychmanowicz

Źródła poczucia sensu życia młodych dorosłych po dekonwersji

Adolescencja i młoda dorosłość to okresy intensywnych zmian psychologicznych i społecznych, które sprzyjają konfrontacji z kwestiami religijnymi i światopoglądowymi oraz prowadzą do kształtowania własnej postawy wobec religii. W tym czasie może dojść zarówno do pogłębienia zaangażowania religijnego, osłabienia religijności, jak i do porzucenia dotychczasowych wierzeń – czyli dekonwersji. Dekonwersja to zmiana w orientacji religijnej, zachodząca w specyficznym momencie biograficznym i prowadząca do przepracowania tożsamości religijnej, rewizji światopoglądu oraz restrukturyzacji sposobu myślenia, rozumowania moralnego i postawy wobec autorytetu. Choć badania potwierdzają, że proces ten może wiązać się z kryzysem tożsamości, poczuciem osamotnienia i spadkiem dobrostanu, może on również otwierać przestrzeń do rozwoju osobistego, poszukiwania sensu i nowych form duchowości. W wystąpieniu przedstawimy wstępne wyniki badań jakościowych przeprowadzonych wśród młodych dorosłych (20–35 lat), którzy w ostatnich latach przeszli doświadczenie dekonwersji. Badania miały charakter eksploracyjny. Przeprowadzone wywiady narracyjne poddano analizie tematycznej. Wyniki pokazały zróżnicowane ścieżki adaptacji – od emocjonalnie trudnych przejść po doświadczenia wewnętrznego wzrostu i wolności. Referat ukaże, jak młodzi dorośli reinterpreterują swoją religijną przeszłość, radzą sobie z utratą dawnych funkcji religii i budują nowe formy tożsamości oraz egzystencjalnego sensu po odejściu od religii.

Robert Ryszard von Stelmach

Narzędzie diagnostyczne typów duchowych w wariacie trzech źródeł duchowości. Indywidualny przykład badania

Na podstawie analizy jakościowo-ilościowej trzech źródeł duchowości: Aktu Stworzenia, Dekalogu i Modlitwy Pańskiej zbudowano narzędzie diagnostyczne typu duchowego. Dane pochodzą z rozmowy-wywiadu skategoryzowanego według systemu wartości rozpoznanych w źródłach. Wyróżniono pięć czynników głównych: $A = \{a1, a2, a3, a4\}$ – przedmiotowy (ludzki), $B = \{b1, b2, b3, b4\}$ – podmiotowy (Boga), $C = \{c1, c2, c3, c4\}$ – osadnika (środowiska bytowego wartości), $D = \{d1, d2, d3, d4\}$ – spoiwa (łączników) oraz czynnik treści $E = \{e1, e2, e3, e4\}$ nazywany hermeneutycznym. Na ich podstawie zbudowano Model D-M, przedstawiający matrycę wartości. Zostały one ułożone w 9. Obiegach hermeneutycznych, przebiegających w zgodzie z rytmem ciągu Fibonacciego, który limituje liczbę pytań. Każde pytanie ma swoją lokację w matrycy z określoną analitycznie wartością liczbową. Matrycę zweryfikowano w przestrzeni bezukładowej za pomocą analizy wariancji. Wyróżnia trzy brzegowe typy duchowe, odwołujące się do źródeł oraz czwarty bardziej rozwinięty, osadzony na bazie typologii. Obiegi hermeneutyczne usystematyzowano według form i metod samoedukacji duchowej. Osoba badana za pomocą odpowiedzi modyfikuje matrycę w ten sposób, że ostatecznie daje obraz swojej duchowości i życia duchowego.